

Budapesti Lapok

Ára 5 (e)

Péniek
1931 * október 9

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

231. szám
XXXVII. évtőlva

Ára 5 (e)

FEJ VAGY IRÁS?

Írta: TANODY ENDRE

A válságnak, — amelyről alig lehet írni és egyáltalában nem lehet nem írni — tulajdonképpen két éremoldala van. A hasonlat egész odáig jó, hogy az érem egyik oldala irás, a másik fej és még tovább is, mert valami — az egészen vékony fém — mérhetetlen távolságra tolja egymástól a két szimbólumot.

A válságérmen az irás-számítás. Bankjelentések, tőzsdejelentések, miniszteri nyilatkozatok és banktekintély nyilatkozatok. Simák és higgadtak, mint a kialudt ember reggeli mozdulatai, bizakodók és türelmesek. Főként türelmesek. Egy-két hónap, egy felesztendő, egy esztendő alig számbajövő egységek ezekben a válság-irásokban. Melyik ponton vagyunk — mondják, ahonnan bár lassu, de biztos fejlődés útján kiemelkedünk a rendezett viszonyok szintjére. Vagy tetőponton vagyunk, a válság tetőpontján, ahonnan szintén lassu, óvatos és megfontolt rendszabályok skáláján visszaeresszkedünk ugyanarra a normális szintre és ott nyilván találkozni fogunk azokkal, akik alulról emelkednek oda vissza. De természetesen csak óvatossággal, nem lázas agyu emberek elképzelései szerint, hanem a gazdasági törvények természetes rendjében, békésen evolválva a szakértségi utmutatásai nyomán.

Bankjelentések, hogy az ultimo minden fennakadás nélkül lett lebonyolítva, hogy az „igénylések” — nek nehézség nélkül elég lehetett tenni és az arany — meg depizafedezet jobb arányszámot mutat, mint valaha.

Miniszterek és szabadkereseti pályán működő más államférfiak fejtegetései, hogy az infláció bün is és felesleges is, hogy az nem program, hanem összcimlás és hogyan is lehetne arról szó, mikor még a tegnapi megrendült valuták is ma már ujerőre kapnak és a font háromnegyedpénzről háromnyolcvanra erősödött Newyorkban.

Ez az irás, olvassátok! Ki van benne kalkulálva, hogy minden példás rendben van és még példásabb rendben lesz a jövőben. A nem távoli, de nem is közeli jövőben, hanem palamikor a középjövőben. Igaz — az is benne van az irásokban, hogy itt-ott és átmenetileg vannak nehézségek, Amerikában és Németországban bankok zárnak be és most már Franciaországban is megcsúsz. De milyen finoman, milyen választékos és kiméletes nyelven beszél mindezekről az irás! Mint mikor az oroszok latinul mondják, hogy ekzisztált, ami magyarul azt jelenti, hogy meghalt.

Milyen szép kifejezés például az általános, csaknem egyenlő és nyilvános pénztelenségre az, hogy — defláció. Ez is latinul van, de milyen felemelően tudományosan, ahhoz a borzalmas magyar szóhoz képest, hogy — nincs. És a szomszédban sincsen, az egész utcában sem és a bankban sem. A „bizalom” hiánya miatt eltűnt, illetve visszabújt a tulajdon örendelkezési joga alá. De vissza fog állni a bizalom és megint lesz a közösség, a termelés, a forgalom, a fogyasztás számára pénz.

És a fej? — A fej az a fájós, lüktető fej, amelynek ki kell találnia, hogy hogyan lehet az irás eme higgadt, szabályos és rendezes világában megélni és hogyan kell meg nem élni.

A fej az embermilliók válságtűzben lüktető feje, arcúata, szája körül azzal a jellegzetes, mely válságbarázdával, a melyhez képest a haldoklás torzítása anyagi mosoly. A gond kusza ábráival telerajzolt fej, hogy mi lesz a holnaphól, mikor az irás ujjongva állapítja meg Romániában, hogy a buzaexport rágyogóan sikerült és milliárdokat hozott — kinek? — és megnyugóással állapítja meg, hogy a fontzuhanás fellendíti a kivitel „lehetőségeit” — (végre egy szerényebb kifejezés) — Angliában és bizakodva állapítja meg Németországban, hogy a francia közeledés új utakra tereli Európa sorsát és és reménykedve állapítja meg Magyarországon, hogy Taylornak jólesett Budapestet viszontlítani és a népszövetségi a legjobb akar...

lását és hittel állapítja meg az egész világon, hogy itt van Amerika és jön Amerika az aranyfuróval.

Ez az a fej, amely keresi az erkölcs igazságát a tömeges bűnhődésre ami a bűntelenekre van mérve. Keresi, mert benne van a szerkezetében a törvényben, évszázados civilizációk örökségéből, ösztönné sűrűsödött tapasztalatából, hogy ártatlanul nem szabad bűnhődni, épügy, mintahogy ma már a fej azzal a meggyőződéssel születik a világra, hogy bűnre megtorlás következik.

Az embermilliók, nemcsak a proletárok és éhezők, hanem egy százalék híján az embermilliók feje ez a fej, amely a válságérmen irásos fele alatt meggyötörve lüktet. Nincs nemzete és faja, mert minden faj benne van, kelet és nyugat, keresztény és pogány, fehér és sárga.

Régen, nagyon régen, gyermekkoromban egy megtépett német képesújsággal játszottam. Az egyik kis oers alatt síró öregasszony képe volt, amely mélyen emlékembe véstődött. Mikor megtanultam olvasni, elolvastam a verset. Az volt benne, hogy a hetvenes francia-német háborúban hadijelentést adtak ki, örömteljes jelentést, hogy az aznapi útközben csak egy ember vesztése volt a németeknek. És az az egyetlen ember az anyóának egyetlen fia volt.

Az öröndetes irások a pénz sikeres harcainak és csekély veszteségeiről így érkeznek a válság élő életében vergődő fejekbe. Csak egy bank! Csak egy palutal! De mit jelent az az egyetlen bank azok-

nak, akik elbereztek rajta! Uram, önt Charles Didiernek hívják bizonyára és ön mindenét elvesztette a Lyon-bank bukásán. Az egyetlen francia bank — abból a sokból — és ez az ön életébe került. És ön, — ugye Heinz Reuschel, a Leipziger Industriebankban hagyta el a pénzét, amiből üzletét folytatni és gyermekeit nevelni kívánta. Milyen messze van ön tőlünk, mister James Hoggins, aki a chicagói Coledmed-bank betétkönyvére borulva siratja egy élet munkájából visszamaradt halott számokat.

És hány ezer, hány száz ezer ilyen „egyetlen” ilyen „részleges” ilyen „általános helyzetet nem befolyásoló” fej. feláldozott fej áll a válságirások fonáján, a fonák irások színére feldobva, mint pusztító ár hátára az összefonódott hullatutajok.

Miért nincs poétája a válságnak?

Aki bejárja a nagy temetőket, a borzalmasakat, mert a fejfákra írt nevekhez tartozó fejek élve vannak eltemetve és nyoszörögnek a válság niharos éjszakájában. Aki zengje a borzalom dalát és igérje a halál beteljesedését, az igazi halált, a megpáltót, mert örök benne a munkanélküliség, örök a nyugdíj és soha nincsen lejárta.

Lázadó poétája, aki kikialtja, hogy az irás a halott és az eltemetett fej, az él és hogy egy fej több, mint száz irás!

Ezek az irások nagyon okosak azon az egy napon, mikor megjelennek. Másnap szégyenletes ostobaságok. De azon a másnapon újabb irás jelenik meg, újabb bizalmat és újabb hidegvért követel és hidegvérben kocsonyává dermedti a világ gazdasági életét, most már az egész világot.

Vost már ilyen irás egyszer és voltak már irástudó farizeusok. Az irás elmosó-

dott és eltöröltött, a farizeusoknak csak visszatartó emléke él, de az érem másik oldalán a fej életre kelt és él. Rajta a százados megaláztatások bélyege, rajta a középkori vasszőgek véres nyomai, az ujkor erőfeszítéseinek verítéke, a szabadságharcok és világháború vérfoltjai, az arc már alig látszik, de a fej az él és az irás halott!

Az új farizeusok nem veszik észre, hogy a mindennap újra és újra haloványuló irásaik nem tudnak bizalmat erőszakolni a fejekbe, hanem ellenkezőleg a mindennapos rácsfolás a végső fokozza a riadalmat és hitetlenséget. Hitetlenséget velük szemben és minden kibontakozás lehetőségével szemben.

Igy hal meg mindennap és így fog meghalni mindennap minden irás, ha a finanteológia dogmáitól továbbra is nem látja meg az élő és szenvedő fejeket. Ilyen hitágazatokat, hogy „leépítés”, ami ezek fejvesztését jelenti, hogy „racionálisítás”, újabb százazreinel a munkanélkülieknek, hogy „komprimált költségvetés” azaz újabb milliárdok kiponása az amugyis csontvázra soradt forgalomból, hogy „behajtás”, tehát széttroncsolása a még élő termelősejteknek, irásokat ilyen hitágazatokról, amelyekben mindenről van gondoskodás, csak az emberekről nincsen és szó van megpáltásokról, amelyek mindenkit keresztre feszítenek, kivéve a megpáltókat, — ilyen irásokat a jó rendőrségnek el kellene kobozni, mint lázító kiáltványokat.

De lehet, hogy most már késő és fölösleges.

A válság egy határozott irányban javulást mutat. Gyorsul a tempója és közelebb hozza az órát, mikor majd kényyszerűen választani kell: fej vagy irás?

Elvetette a népszövetségi hadsereg felállítására vonatkozó javaslatot az Interparlamentáris Unió

Szterényi len a mezőgazdasági bizottság elnöke

Bukarest, október hó 7.

Az Interparlamentáris Unió mai folytatólagos ülésének szennációja, hogy

a delegátusok többsége leszavazta azt a javaslatot, amely az egyes államok hadseregei helyébe népszövetségi hadsereg felállítását javasolta,

kizárólag a béke fenntartása céljából. A javaslat ellen szavazott Amerika, Bulgária, Kanada, Magyarország, Olaszország és Svédország.

A visszautasítást a szónokok azzal indokolták, hogy a népszövetségi hadsereg terve nincsen kellően előkészítve és így annak komoly tárgyalására legfeljebb a jövő évben kerülhetne sor.

Ugyancsak a mai ülésen terjesztette az elnökség a konferencia plénuma elé azt a javaslatot, amely arra szólítja fel az Unió tagjait, hogy államaikban csináljanak propagandát a népszövetségi tanács legutóbbi határozatának. A népszövetségi tanács hosszas vita után tudvalevőleg belement abba, hogy

november elsejétől kezdve egyik állam sem növeli hadseregét egészen a leszerelési konferencia megtartásáig.

Az Interparlamentáris Unió elnöksége most külön is felkérte a delegátusokat, hogy visszatérve hazájukba,

örkődjenek, hogy november elsejétől kezdve a kormányok ne növeljék tovább hadseregeiket.

A konferenciát holnap folytatják és előreláthatólag be is fejezik.

Az Interparlamentáris Unió mezőgaz-

dasági bizottságának elnökévé három Szterényi József magyar delegátust választották meg.

Ez a választás a magyar delegátus nemzetközi viszonylatban is megbecsült személye iránti tisztelet kifejezése.

Sajtópör, amelynek 17 éves történelmi multja van

Vita arról, hogy melyik volt szebb, melyik dicsebb, melyik nagyobb

Kolozsvár, október 7.

A kolozsvári törvényszék IV. szekciójára előtt rendkívül érdekes sajtópör tárgyalását kellett volna ma délelőtti megtartani. A sajtópör előzményei visszanyulnak a világháború kezdetéig. Akkor járt ugyan is Kolozsváron Apponyi Albert gróf, aki egy népgyűlésen élesen bírálta a közös hadvezetőségnek azt a politikáját, hogy Olaszországot felé megerősítette a monarchia határait, viszont a Kárpátokat védtelenül hagyta. Erre a beszédre a Liga Culturala Bukarestben gyűlést tartott a határozati javaslatában leszögezte, hogy Románia igényt tart Erdélyre.

A kolozsvári egyetem két diákja, Isaica Lázár és Mircea Liviusz táviratban küldött üdvözlőt a Liga Culturala vezetőségének. Ez a 17 éves távirat rakta le a szóbanforgó sajtópör alapjait. Akkoriban ugyan is a kolozsvári egyetem román diákjai között terjedt az a hír, hogy Goia

dr. belgyógyász-professzor és Plesu János dr. Arad megye jelenlegi tisztí főorvosa, a két diák ellen feljelentést akarnak tenni. Isaica és Mircea megrémülve a következményektől, önként jelentkeztek Kenyeres Balázs dr., az egyetem akkori rektora előtt. Az egyetem fegyelmi tanácsa a két román hallgatót kizárással büntette. Ezt a régi és elfelejtettnek látszó históriát elevenítette fel két évvel ezelőtti Beleva kapitány a Luptatorul hasábjain. A cikk megjelenése után

Goia dr. professzor és Plesu dr. rágal-mazásért sajtópört indítottak a Luptatorul ellen.

A kolozsvári törvényszék ma délelőtti tüzött ki újabb tárgyalást a különös rágal-mazási perben, a tárgyalást azonban nem tarthatták meg, mert a bizonyítás megkezdésétől kezdve a vádlottak nem jelentek meg.

Az Alfaluban felrobbant pokolgép megvillanó fényénél!

Igy harácsolódnak szét a székel közvagyonok!

Gyergyóalfalu, a legkiáltóbb példa

Egy furcsa expenznófa éjszakai kettős tarifával

Gyergyószentmiklós, október 7.

A Székelyföld és különösen Csikmegye nem volt szegény, amikor új államhatalom keretében sodorta a sors.

Sőt: nagyon gazdag volt!

Gazdagabb volt, mint ennek az országnak bármely más területe, eltekintve a petróleumvidékektől. A petróleumvidékekkel szemben viszont meg volt az az eléggé nem is értékelhető előnye, hogy sok-sok milliókat érő vagyona már abban a formában volt, amit a mai idők szelleme minden vonalon követel.

Közbirtokosságok voltak a Székelyföldön, sok ember erdő- és legelővagyonának közös kezelésbe való tömörítése, ami lehetővé tehetné volna a súlyos milliók legügyesebb és legszelb kamatoztatását. Biztosítható volna a csendes, nyugodt és tisztességes megélhetést az egész Csikmegyének s még a többi székel megyékre jóindulatu gondot fordíthatott volna. Szinte minden falunak megvolt a maga közbirtokossága és még az agrárreform után meghagyott erdőbirtokok értékének az összege sem volt egykönnyen kifejezhető csak a milliók számjegyekkel.

Mit lehetett volna ezzel kezdeni, ha mindjárt a kezdet kezdetén nemzetmentő koncepció és becsületesség vette volna kezébe a dolgok irányítását?

Es mit csinált ezzel a hatalmas nagy vagyonnal ugyanaz a lelkiismeretlen, harácsoló, a tömegeken nemcsak élőködő, hanem a tö-

megeket egyenesen kifosztó tevékenység, a mely pénzügypolitikánkat is irányította?

Röviden, egyetlen példán keresztül is megvilágíthatjuk a helyzetet.

GYERGYÓALFALU, AHOL A BOMBA ROBBANT

Gyergyóalfaluban pokolgépes merénylet vérvörösen felvillanó fénye világított rá a dolgok olyan méretű elfajulására, ami már szinte hihetetlen. Igen, Gyergyóalfalut veszszük példának, mert ennek van a legkiáltóbb ereje. Távolról sem jelenti azonban ez azt is, hogy a lelkiismeretlen harácsolás és minden hájjal megkent gonoszság itt aratott a legjobban. A gyergyóalfalusi közbirtokosság gazdag volt, de voltak Csikban nálánál gazdagabb közbirtokosságok is. A gyergyóalfalusi székel néptől rengeteget elloptak, de van Csikban még más község is közbirtokosság, amelytől ennél is többet loptak.

Kik, hogyan és mennyit?

Csak egyedül ebben az egy faluban!

Es csak azért, hogy fogalmat lehessen alkotni: mennyit harácsolhattak, vesztegethettek el az egész Csikmegyében, ha egyetlen faluból így ömlöttek ki a milliók és szivódtak fel a különböző kijárók, megvesztegetők és megvesztegethetők, csálók és sikkasztók, a törvények paragrafusai mögöl leskelődő orvadászok és a törvényeket megkerülő, kijátszó hazai fosztogatók zsebébe.

szeg visszaszerzésére, sőt fizette az után még a súlyos kamatokat is.

Ezért és más ügyekért tömegesen omlottak be a feljelentések a járásbírószághoz. E feljelentések szerint a Kappel és Gerson cég még mindig nem fizette be 3 és fél millió lej tartozását a közbirtokosság pénztárába, később pedig újra 1 millió lej értékű fát termeltek ki anélkül, hogy az árát befizették volna. Egy másik feljelentés 300 ezer lej károsodás miatt történt, egy újabb pedig arról tesz jelentést, hogy a vezetőség a közbirtokossági tagok tudta és hozzájárulása nélkül 13 ezer köbméter fát adott el a Beszterce-Naszódi Faiparnak s a közbirtokosság kára ezen a suba alatt történt üzleten meghaladja a 3 millió lejt.

1927-ben újabb „széltörés” veszedelme tarolt végig a közbirtokosság vagyonán. A vezetőség 35 ezer köbméter fát minden kitermelési engedély és közgyűlési határozat nélkül adott el több, mint négy millió lej értékben. Ez a törvénytelenkedés természetesen nem maradt kellemtelen következmények nélkül. A kellemtelenségre azonban csak a közbirtokosság fizetett rá s nem a vezetőség, amelynek „körültekintő” uralma alatt a Köves-patakon kitermelt 13 ezer köbméter fa ára, három és fél millió lej, egyszerűen eltűnt.

Az ezekről az esetekről szóló feljelentések azonban nem voltak olyan hatások, mint a mikor Lukács Antal és az akkori vezetőséget

kellett kiemelni a hatalomból. Pedig Kappel és Gerson ellen is bement egy-néhány följelentés. Mégse történt semmi vizsgálat.

UJABB NAGYOBB — ÉS A LEGNAGYOBB ÜZLET

Ez is a Barabás János elnöksége alatt történt: A Kappel cég 40 köbméter perzselt fát vásárolt és kitermelt ennek fejében 1400 köbméter ép kereskedelmi fát. Persze, az ottani viszonyok között ez sem volt nagy eset. Eredménye összesen egy bünyvádi feljelentés lett.

Az 1929—30. évi 32 ezer köbméteres gömbfakitermelés már inkább figyelemreméltó. Itt az történt, hogy ravasz manipulációval ugyalakították a dolgot, hogy a fakiosztók közbirtokossági tagok lettek. A vásárló Kappel-cégtársa is. Tehát a kiosztó egyszersmind vezető is volt s ebben a kettős minőségében megszerezett cégének 28 ezer köbmétert a 32 ezerből. Ezt a hatalmas famennyiséget a Kappel-cég 600—650 lejes tőrában adta tovább a Forestának és nyert az üzleten 4—5 millió lejt.

A két fakitermelő céget azonban ez még nem elégítette ki. Később a „Csorgói-ut” nevű határőrrel kötötték meg 5—6 ezer köbméter fát hordattak el törvénytelen és meg nem engedett módon. A kár 3—4 millió lejt!

Es mindez ment, mehetett nyugodtan, mert az eredménytelen följelentéseken kívül nem törődött velük senki. Különösen nem törődött velük a közbirtokosság vezetősége. Pedig akkor a közbirtokosságnak az ügyésze Barabás János ügyvéd volt.

A magyar ügyvéd. Sőt, ennél is több, székel ügyvéd.

Ilyen előzmények készítettek elő a legnagyobb üzlet utját.

A Comitetul Agrar 5870 holdnyi területet sajátított ki Alfalu község számára. Később, 1926—1926. szám alatt a legfelsőbb fórum is megerősítette ezt a határozatot s a kérdéses területet az összes rajtlevő faanyaggal együtt Alfalu községnek adta. Ennek ellenére a Foresta-cég nekirobbant a termelésnek s az ellenőrzés hiánya miatt összesen 230 ezer 340 köbméter fát termelhetett ki. A kitermelt fa értéke több, mint 100 millió lej volt.

Ebben az ügyben talán történni fog valami, mert a károsult a politikai község és nem a közbirtokosság volt. Igaz viszont, hogy a politikai község és a közbirtokosság tagjai ugyanazok. A károsultak tehát, legalább is a mai napig, az alfalusi székel.

Az első nagyobb „üzlet”

Dr. Barabás János ügyvéd volt akkor, 1925-ben, Alfaluban a közbirtokosság elnöke. Talán az ő érdeme volt az is, hogy sikertült a miniszteriumtól 25—30 ezer köbméter „széltörés” fára kitermelési engedélyt szerezni. Elismerésre méltó eredmény volt ez, hiszen akkor már a kitermelési engedélyeknek borsos árú volt. A falu pedig külön is örvendhetett annak, hogy a kitermelést a miniszteri engedély szerint házilag kellett elintézni, ami munkaalkalmat is jelentett, mert kizárta azt, hogy esetleg idegen cégek idegen munkásokkal dolgoztathassanak.

Igy örvendezett a falu!

Es így cselekedett Barabás János:

Eladta a kitermelésre engedélyezett famennyiséget a Kappel és Gerson cégnek, köbméterenkint 128 lejes árában, akkor, amikor a forgalmi érték a vidéken köbméterenkint 250—270 lej volt.

Es a cég termelte az olcsón kapott fát. Nem is annyit termelt, amennyit megvett, hanem jóval többet: 25—30 ezer köbméter helyett 80—90 ezer köbmétert. Tehette nyugodtan, mert a közbirtokosság vezetősége, élén Barabás Jánossal, nem gyakorolt nagy ellenőrzést. Miért? Bizonyára meg volt erre a maga alaposan alátámasztott oka. Hiszen a közbirtokosság hozzávetőleges becslés szerint 9—10 millió lejt vesztett, illetve ugyanannyit nyert a kitermelő cég. Ebből a pénzből elég juthatott megnyugtató és lelkiismeret-elaltatósi célokra is.

A dolog azonban nem maradt annyiban. A közbirtokossági tagoknak is volt szemük, fel-fűdták becsületi a kitermelt famennyiséget és azt is tudták, hogy mennyit ér igazában a kitermelt fa köbméterenkint. Az elégedetlenség megbuktatta a Barabás János-féle vezetőséget. Az új elnök, Lukács Antal nagybirtokos lett, akit éppen a napokban temetett el Alfalu népe. Az új vezetőség revízió alá vette a feladást, keményen ráment a cégre, amely engedett is és a köbméterenkint árat 150 lejre emelte föl.

De még nem fizette ki. Az elcsapott vezetőség és különösen Barabás János ugyanis erős munkába kezdett. Eppen csak valami hivatalos hatalommal rendelkező segítségre volt szükségük. Megtalálták. A följelentés elment s nyomában az illetékes hatóság az unjonnan választott vezetőséget rövid uton elcsapta. Lukács Antal és pártja háttérbe szorultak.

Karda Béla gyergyószentmiklósi járásbíró pedig a törvényadta jogánál fogva, — mert ilyen ez a törvény! — a Barabás-féle pártot ültette vissza a vezetőségbe. Es minden rendbejött újra. A hatalmas szóval odaültetett vezetőség nyomában leszállította a 150 lejre tellemelt köbméterenkint árat 128 lejre. — Az újabb kár másfél millió. A diadalmaszódó pártnak azonban még ez sem volt elég. Meg akarta mutatni, hogy mit tehet ő, ha akar. A közbirtokosság terhére átvállalta azt a két milliót illetéket, amit tulajdonképpen a cégnek kellett volna fizetnie.

Egyéb „apróságok”

A Barabás-féle vezetőség most már, hogy hivatali hatalmat is érzett a háta mögött, nagy bátorsággal fogott a „munkához.”

Nem riadtak vissza a hamis nyugtákkal való elszámolástól sem, de ez csak bagatell 100 ezer lejes ügy.

Valamivel nagyobb és jogilag is érdekesebb eset volt a Baruch-féle legelővásárlás kérdése. Ez a magyarországi cég annak idején erdőt termelt ki Gyergyóban, a lekoppasztott területet pedig otthagya. Alfalunak legelőre volt szüksége. Puskás István bankigazgatónak jutott eszébe, hogy ezt az otthagyt, lekoppaszt-

tott területet odaközvetítse az alfalusi közbirtokosságnak. Közel 600 ezer lej volt a vételár. Pénz a kasszában nem volt, adott hát kölcsön, a Gyergyóban akkor szokásos kamatra, maga a közvetítő bankigazgató.

A bankügylet lebonyolódott, az alfalusiak azonban a megvett legelőt nem foglalták el, mert hírtelen kiderült, hogy az eladhatatlan terület, hiszen az agrárreform során kisajátították. Lehet, hogy a közvetítő jóhiszeműen járt el. A furcsa azonban az volt, hogy a közbirtokosság vezetősége nem tett semmi érdemlegeset a már kifizetett vásárlási ösz-

A végösszeg! — És az eredmény!

A végösszeg, csak hozzávetőleges számítás szerint, illetve lefokozott becsléssel:

Az 1925. évi „széltörésnél”	9 millió lej
A Baruch-féle legelő	600 ezer lej
Az „apróbb” ügyek	8 millió lej
Az 1927. évi „széltörés”	3 millió lej
Az 1929. évi gömbfakitermelés	4 millió lej
A „Csorgói-ut” kitermelés	3 millió lej
Az Alfalunak adott erdő	100 millió lej
Összesen:	127 millió 600 ezer lej.

Es ezek csak a főbb tételek!

Kiegészítésükhöz még csak annyi tartozik, hogy Barabás János, a közbirtokosság ügyésze, aki az ellene elhangzott tanuvallomások szerint attól sem riadt vissza, hogy a saját közbirtokosságát feljelentesse adóeltérőként

Oktober végén lesznek az új angol választások

MacDonald kiáltványa az angol néphez

London, október 7.

Miután az angol felsőház is elfogadta a szanasági törvényjavaslatot, MacDonald miniszterelnök az alsóház keddi ülésén bejelentette, hogy az uralkodó hozzájárult a parlamentnek tehát ma még le kell tárgyalnia a legsürgősebb és a halasztást nem tűrő javaslatokat.

A Press Association jelentése szerint a parlament feloszlását elrendelő királyi proklamáció ma kerül nyilvánosságra és a parlamenti ülésszak berekesztésén kívül már az új választásokról is intézkedik.

Ezek szerint október 16. lesz a jelölési határidő, míg a választásokat október 27-én ejtik meg.

MacDonald miniszterelnök a parlament feloszlása után kiáltványt intéz az angol néphez és abban teljesen szabad kezdet kér maga és a kormány számára. Az angol sajtó értesülése szerint MacDonald kiáltványában szó szerint szerepelni fog a következő mondat:

„Korlátlan orvosi felhatalmazást kérek a bajok gyógyítására.”

MacDonaldal egyidőben a konzervatív és a liberális párt vezetősége is kiáltványt ad ki s abban a pártok külön álláspontját is leszögezik.

A hónap végére esedékes választásokon MacDonald miniszterelnök annak ellenére, hogy pártja már kizárta a tagok sorából, mégis a munkáspárt programjával jelölteti magát.

Hamsteadből, a miniszterelnök régi vá-

s így szerezzon magának ügyvédi „dolgot”, szolgáltatásért 6—200 ezer lejt vett föl készpénzben a közbirtokosság pénztárából. Benyújtott számlái között ilyen tételek is szerepelnek:

Tárgyalás a felekkel	20.000 lej
Tárgyalás Marosvásárhelyen	30.000 lej
Tárgyalás a felekkel (vacsora után!)	40.000 lej

Illusztrációnak ennyi is elég. Ennyiből is látni lehet a végeredményt: a közbirtokosság leszegényedését. Es az ezután következő eredményt: minden „nadrágos” ember érthető gyűlöletét a szerencsétlen, kiszípolozott Székelyföldön. Erről azonban a következő cikkben.

Kacsó Sándor

lasztókerületéből — ahol a koncentrációs kormány megalakulásakor éles támadásokat kapott MacDonald —, most tömegesen érkeznek hozzá a levelek, amelyek mind arra kérik, hogy az új választásokon ismét régi kerületében lépjen fel, mert megválasztását a lakosság megváltozott hangulata biztosítja. MacDonald azonban egyelőre nem döntött arról, hogy melyik választókerületben jelöltesse magát.

CEGÜNK FENNALLASÁNAK

25 éves jubileuma

ALKALMAVAL, VEVOINKNEK EBBEN AZ ÉVBEN AZ EDDIGINEL IS NAGYOBB KEDVEZMÉNYEKET NYUJTJUK

SZÉKELY és RÉTI ERDELYRÉSZI BUTORGYAR RT.

MAROSVÁSARHELY

Fiókok: BUKAREST BRASSO

Kedvező fizetési feltételek! Garantált minőség! Szencációs árak!

ASTRA (APOLLÓ) MOZGÓ

RBASSO

Oktober 7-étől a legnagyobb kortörténeti dokumentum:

„A NAGY UT” Német beszélőfilm.

Főszerepben: Theo Schall, Marion Lessing, Arnold Korf és Ulrich Haupt.

Rendező: RAOUL WALSCH.

A fimtechnika leghatalmasabb alkotása. Soha még nem rendeztek filmet ilyen nagy eszközökkel:

1500 indián

1000 bölény

20.000 szereplő.

Kommunisták tüntetni akartak

a Bukarestben tartózkodó Lőbe német birodalomgyűlési elnök ellen

Bukarest, október 7.

A szociáldemokrata párt tegnap este az Interparlamentáris Unió szociálista tagjainak tiszteletére népgyűlést tartott, amelyen többek között beszédet mondott Lőbe, a birodalmi gyűlés elnöke is. A gyűlésterem ajtajain több kommunista is a terembe jutott, akik egy adott pillanatban meg akarták zavarni Lőbe beszédét.

Az elnökség, amint a készülő tüntetésről tudomást szerzett, telefonon karhatalmat hívott a helyszínre, ahol a szociáldemokraták már lefogva szolgáltatták a kommunistákat rendőrkézre. A gyűlést ezután folytatták.

Rendelkezések és panaszok a cégbejegyzések körül

Brassó, október 7.

Az ipar- és kereskedelmi minisztérium október 2-án kelt rendelete szerint a gyógyszerészek és mozgásház tulajdonosok is kötelesek cégüket — a megfelelő díj befizetésével — bejegyeztetni. A sajtóközleményben készített tárgyakon piacon árusító kisiparosok vagy vállalkozók nem kötelesek cégét bejegyeztetni. Erre köteles kereskedőnek akkor minősítetik, ha működésében kézműipart alkalmaz és ennek készítményeit árusítja. Sem a cégbejegyzésre vonatkozó törvény, sem a végrehajtási utasítás nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint a nemromán nyelvű cégek bejegyzésénél a megszabottól eltérő, magasabb díj lenne szedhető. A bélyegtörvény is csak az esetben követeli az ötszörösét a taxáknak, ha a cég kizárólag nemromán nyelven van írva. Mégis egyes — hogy enyhe kifejezést használjunk — tulbuzgó kamarai közegek ötszörösét követelik annak, amit a cégbejegyzési törvény és végrehajtási rendelet megállapítanak.

Az érdekelték helyesen teszik, ha a törvényre hivatkozva, minden törvényellenes követelés ellen tiltakoznak és jogorvoslatot keresnek.

Nem tudják megnyitni a kolozsvári egyetemet, mert nincs fa és nincs pénz

Kolozsvár, október 7.

Október elsején kezdődtek meg a beiratások a kolozsvári tudományegyetem fakultásain. Rendes és megszokott mederben folynak a beiratkozási formák, a hallgatók között azonban olyan hírek terjedtek el, hogy a kolozsvári egyetemen november elsején még nem kezdődnek meg az előadások.

Ezekre a kőszá hírekre most cseppet sem megnyugtató választ kaptunk Dragan Nicolae dr. egyetemi tanártól, az egyetem ezévi rektorától. Dragan professzor ugyanis kijelentette, hogy az egyetem erre a tanévre még egy bani szubvenciót sem kapott s bár többször sürgették meg a minisztériumot az 1.800.000 lejese állami hozzájárulás kiutalása érdekében, sem a táviratokra, sem a memorandumokra nem érkezett válasz. Az egyetem nélkül a fűtőanyagot is, úgy, hogy az egyetemi könyvtár helyiségeit, amelyek ilyenkor már nagy látogatottságnak örvendettek, nem tudják fűteni. Ha a szükséges pénzösszeget a minisztérium sürgősen ki nem utaltatja, akkor a kolozsvári egyetemet csak januárban kezdheti meg az előadásait.

A kolozsvári egyetem tanárai és tisztviselői csak a napokban kapták kézhez augusztusi fizetésüket, míg a szeptemberi havi fizetéseket csak két fakultás számára utalták ki. Ilyen körülmények között a kolozsvári egyetem tanárai és hallgatói a legnagyobb reménytelenséggel néznek az idei tanév elé.

A villanygépek nem győzték regisztrálni a hosszt a newyorki tőzsdén

Newyork, október hó 7

Ismeretes, hogy Hoover tervgazdaságot dolgozott ki az Egyesült Államok részére. A tervgazdaság publikálása olyan jó hatást keltett, hogy a tőzsdén egyszerre 15—20 százalékkal emelkedtek az értékek.

Az árfolyamemelkedés olyan gyors volt, hogy a villanygépek nem győzték a számokat regisztrálni.

Házat és repülőgépet kap ajándékba Brăescu kisasszony

Ezenkívül magas kitüntetésben részesül

Bukarest, október 7.

Részletesen beszámoltunk arról a nagyszerű teljesítményről, amelyet Brăescu kisasszony, bukaresti pilóta végzett az ejtőernyővel való leszállás terén, amelyen — hatezer méter magashól történt leereszkedésével — rekordot állított fel.

A kormány most elhatározta, hogy Brăescu kisasszonyt kitünteti és minde-

nekelőtt

egy házzal ajándékozta meg a baneasai repülőter közelében.

Brăescu kisasszony ezenkívül

saját használatára egy repülőgépet is kap ajándékba.

és végül a legmagasabb légügyi kitüntetésben is részesül.

Lord Reading párisi látogatása

Ujabb egy évvel meghosszabbítják a moratóriumot

Páris, október hó 7.

Lord Reading, angol külügyminiszter, tegnap délután öt órakor Párisba érkezett. Kisérétében van felesége, valamint az angol pénzügyminisztérium több szakértője. A külügyminisztert a pályaudvaron a bukaresti angol követ, valamint a francia kormány tagjai várták, Laval miniszterelnök kivételével, aki tá-

vol van a fővárostól. Az üdvözlések után Lord Reading a francia követségre hajtatott, ahol később estély volt tiszteletére.

A francia lapok nagy fontosságot tulajdonítanak lord Reading látogatásának. Hír szerint a moratórium további egy éves meghosszabbításáról van szó.

Világmegváltás 50.000 dollárért

★

Vannak kalendáriumi évszakoktól és meteorológiai jelentésektől független periódusok, amelyekben a szerkesztőségi szobák idegenforgalma hallatlanul megnövekszik.

Ilyenkor tudniillik nincs idő arra, hogy telefonhoz rohanj, pedd fel a patthoz, rotyogó mikrofonból a vidéki jelentéseket; hiába állnak garmadába a külföldi táviratok. Ilyenkor a riporter nem nyargal hétfőrtől délutánig csizmákban a szennyezett utcákban, hanem benn kukul az asztal mellett és felekkel, a megnövekedett idegenforgalom átutazó vendégeivel tárgyal. Ha ilyen napokon lap mégis csak megjelenik, az bizonyára azért van, mert már harmadik és egyenlőre évek óta ugyis mindennap kikerült a rotációs hengerei közül.

Néhány nap óta ismét nagy az idegenforgalom a szerkesztőségi íróasztalok körül.

Az első fecske, aki egy különös és elég gyakran megismétlődő vándorlási házassága alatt megjelent a szerkesztőségben, egy idősebb hölgy volt. Nem is jött, csak egy tipegett fel a lépcsőkönn, bebotozta a küszöbön, ajtókon. Csak a szemével, kicsit jédd, de titokban mindenre elszánt szemével csapott le a legelső munkatársra.

— A címért jöttem, kérem szépen... Tessék csak közölni velem, hogy hova írjak neki, mert tesszik tudni, nekem meg van az a jó ideám, ami egy csapásra... Hát a címért jöttem.

Letesz az asztalra egy újságból kivágott fényképet.

Hja, vagy úgy?! Őnagysága annak a nagyzebbi amerikai olajmágnásnak a címére kíváncsi, aki 50.000 dollár pályadíjat tűzött ki ama legjobb ötlet jutalmazására, amely a mai nagy munkanélküliséget enyhíthetné gyakorlati megvalósítás esetén. A címet — úgy ahogy tudtuk — megadtuk. Az idős hölgy a kis cédulára firkált címet úgy csejtentette be a retiküljébe, mintha már az 50.000 dollárt zár-

ta volna el egy tűz és betörésmentes páncélszekrényben. Jó ideájáról nem nyilatkozott. Hogyan? Hogy még elírjuk az orra elöl.

Azután jött egy munkáskülsejű férfi. Utána egy lázas arcú fiatalember. Ismét egy hölgy, a fiatalabb korosztályokból. Neki is volt egy ideája, amit azért a vacak ötvenezert szívesen hajlandó közölni Mr. Dohertyvel, az olajnábbal. Az ideából ő sem közölt egy mukkot sem, de künn az ajtóban kipuderezte az arcát és ruzst kent az ajkaira.

Aztán jöttek még vagy százan. A legutolsó ötlettulajdonos tisztas csizmadiamester volt, valahonnan a külvárosból.

— Megáldotam én kérem — mondja rapaszul csillogó szemmel. — Meg én! A falra volt írva kérem az idea, amit csak le kell tisztázni és beküldeni annak a milliárdosnak. Tetszik tudni... no de nem tartom fel az urakat... Én majd lekörmölöm az egészet, mert inni az nem kunszt kérem. Maguk csak annyit tegyenek meg, hogy az adresszt írják rá a kópertára, meg a bélyeget előlegezzék. Aztán, ha megjön a csekk a dollárokról, remélem nem lopják ki a postán, megadom a bélyeg árát s szíves mindnyájukát meghívom egy pohár borra.

★

Néha kedves, néha bosszantó volt ez a szokatlan népmóndorlás. Hála Mr. Doherty fényképének, száz felebarátunknak néhány hétre, néhány hónapra megvan a nagy munkanélküliségben a munkája. Kiadós munka, jó munka. Könnyű munka. Olyan egyszerű, mint a Kolumbus tojása. Csak éppen rá kellett jönni a nyitjára. Százan és még egyenéhányan rájöttek. A nagy titokra. Hogy mivel lehet segíteni a munkanélküliségen. Az ötlet megéri egy árkus papir, egy kóperta és a postabélyeg árát. S úgy mellékesen: a potom 50.000 dollárt.

Könnyű volna viccelni azon, hogy nem nagy kunszt valamit csodabogarat kigyalni, kinevezni világmegváltó gondolatnak. Amelynek titkos sugárát, világító fényét sok szebb napokat látott szempárban láttuk megpillanni. Nem, ne írjunk szatírákat a világmegváltó lázról, amely

Irni kell róla

Kicsi dolog, parányt úgy s mégsem lehet mellette hallgatás nélkül elmenni.

Arról van szó, hogy az osztrák posta vezérgazgatósága, a szövetségi kormány utasítására beszüntette a pénzesutalványok forgalmát, egyelőre Franciaország, Svájc, Csehszlovákia és Belgium felé, ma pedig az egész világgal. — Bajok vannak világszerte az aranyutalvány és az osztrák kormány ezzel a rendelkezéssel is védeni akarta a shillinget.

Természetes, hogy amikor a tilalom napvilágot látott, a postahivataloknál már rengeteg utalvány feküdt, szabályszerűen belajstromozva, lebélyegezve. Mi történik ezekkel a bizonytalan sorsu utalványokkal? A rendelet világosan közölte az idevágó teendőket is és az osztrák posta ahhoz tartotta magát.

A külföldi utalványok feladójának vissza-utalták az utalványon feltüntetett összeget. Vissza-utalták a postaköltséget. És ráadásul, — hogy a feladót egy árva garas kár se érje — még a posta-utalvány árát is megtérítették.

Hogy miért írjuk meg ezt a kis históriát? Csupán csak azért, mert az osztrák posta eljárását ottan magától értetődő és természetes dolognak tartják. De azért is, mert mi úgy nézzük ezt a gesztust, mintha gentlemani udvariasság legelbájozóbb gesztusát látnók színpadról, vagy a mozi vetítővásznáról. Tessék elgondolni: még a posta-utalvány árát is! Azt az 1—2 garast, ami sem az államnak, sem a félnek nem számít. De az osztrák posta — úgy látszik — szereti a tiszta és korrekt elintézési módokat, az utolsó bagatell garasig.

Igen, ezt meg kellett írunk. Bár már látnók, hogy egyszer a külföldi lapok is hasonló nobilis hatósági gesztusról számolnának be Romániával kapcsolatban.

Schulenberg gróf lett az új bukaresti német követ

Bukarest, október 7.

Von Mutius bukaresti német követ távozása óta Kirchholtes követségi tanácsos vezette a követség folyó ügyeit. A német külügyminisztérium előterjesztésére Hindenburg birodalmi elnök Schulenberg grófot, Németország volt perzsiai követét nevezte ki bukaresti követté. Schulenberg gróf kedden már meg is érkezett a fővárosba. Megbízó levelét a napokban nyújtja át az uralkodónak Színájában s csak azután veszi át hivatalosan is a bukaresti német követség vezetését.

50.000 dollár reményében fűti egyszerű emberek egyszerű lelkét itt messze Kelet-Európában.

De írjunk beadványt a Nemzetek Szövetségéhez, ehhez a komoly és tiszteletreméltó gyűlekezethez s bátran és kiméletlenül dörgöljük az orra alá ott minden szakértőnek és államférfinek, hogy:

Csak itt, helyben, legalább százan tudják, hogy mit kellene csinálni ebben a cudar világban, hogy minden embernek meglegyen a betevő falatja. És ezek a százak már küldik is a tippet az olajmágnásnak. Pedig nem tartottak 10. év óta folytonos konferenciákat, értekezleteket, megbeszéléseket, tárgyalásokat, nem ünnepeztették magukat halálra. Csak éheztek és dolgozni akartak. És szeretnének továbbra is kalapálni az üllön, foltozni a háromlábú kicsi széket, vasalni nadrágot, szántani a mezőt és hetenkint legalább egyszer hust enni. Mi a szösz cselekedtek önök 10 hosszú éven keresztül azért a tengersok napidijért és reprezentációs költségért, amit önökre elpocsékolunk?

Gyerünk uraim a mentő-ötlettel, mert ha önök tovább is csak reprezentálni járnak a genfi tó partjára, Mr. Doherty és valamelyik brassói öslakós jóvoltából el-esnek a világmegváltás dicsőségétől. Megtörténhetik az a szégyen, hogy az önök segítsége nélkül is majd lesz mit aprítani a tejbe, minden embernek.

Kipőve természetesen azt az egyet, aki megnyeri az ötvenezert, dollárban. Mert ez a boldog halandó még a délelőtti zónapörkölt zaftját is kaláccsal fogja kimartani és akkora krigliból issza hozzá a habzó sört, amekkorával ki lehetne merni fenéki a kies fekvésű Genfi-tó vizét. Amelybe önök szót és perejtéket elegend hullattak — hiába...

FINTA ZOLTAN

MEGNYILT

Kertész Mária
női-ruhaszalonna

BRASSÓ, LÓPIAC 18 sz. ALATT.

Megnyílt! Uj szálloda!

NEW-YORK

BUKAREST CALEA GRIVITEI 143.
(a Gara de Nord mellett)

Egyággyas szobák 80—90 lejig, kétággyas szobák 110—120 lejig. Modern kényelem. Központi fűtés, meleg és hidegvíz, minden lakosztályban parkett, előzékeny kiszolgálás.

A tisztviselő és utazó uraknak kedvezmény.

Egymillió lejért

Egy példátlan
szenzációs biz-
tosítási gyilkos-
ság részletei

MÉREGGEL ÖLT

a temesvári
törvényszék volt elnökének felesége

Bukarest, október 7.

Pontosan négy héttel ezelőtt egy névtelen levél érkezett az egyik bukaresti biztosító társulat igazgatóságához. Az elváltoztatott lással, névalírás nélkül beküldött levél az alábbiakat tartalmazta:

Önök egy millió lejt fizettek ki Paraschivescu asszonynak, aki a férjét Önök-nél biztosította. Tessék tudomásul venni, hogy Paraschivescu asszony megölte a férjét, hogy így jusson az egy millió lejnyi biztosított összeg birtokába. Tessék tudomásul venni azt is, hogy Paraschivescu volt törvényszéki bíró már évek óta gyógyíthatatlan betegségben szenvedett és amikor a felesége Önöknél a biztosítást

Az első biztos nyom...

Ez a tulgyors haláleset, amely alig három héttel a milliós biztosítás megkötése után következett be, már annak idején gyanút ébresztett a biztosító társulat igazgatóságában. Azonban, mivel egy volt törvényszéki elnök özvegyéről volt szó, fel sem merle senki sem tételezni, hogy a hirtelen halálest mögött talán egy sötét bűntény szálait lehetne kibogozni. A biztosító társaság igazgatójának asztalán fekvő névtelen levél azonban megnyitotta a dergő gyanu-áradat zsilipjét.

A nyomozás Temesváron indult meg, ott, ahol az elhalt Paraschivescu nyolc évvel ezelőtt a törvényszéki elnök tiszttségét töltötte be. — Temesváron még jó emlékeztet az öreg Paraschivescu bírora, akinek a felesége botrányos viselkedése miatt kellett megválnia magas méltóságától. Az történt ugyanis, hogy Paraschivescu asszony hónapokon keresztül zsarolta a temesvári kereskedőket. Visszaélve a férje nevével, valósággal terrorizálta őket. — Egész sereg kijáróval dolgozott, akik sorra felkeresték azokat a kereskedőket, akiknek valamilyen ügyük volt a bírósággal és miután a megijedt kereskedőtől husz-harmincezer lejt átvett, a férje nevében ígéretet tett, hogy a temesvári törvényszék felmentő ítéletet fog hozni ügyükben.

Egy szeniális szélhámos-trükk

A biztosító társulat a nyomozás eddigi eredménnyel is meg lehetett elégedve, hiszen kétségtelennek látszott, hogy a biztosító társaságot súlyosan becsapták, amikor egy gyógyíthatatlan beteget biztosítottak ilyen magas összegre. Most már csak azt kellett kikutatni, hogy milyen módon sikerült a bíró feleségének tulajrni a biztosító társulat orvosainak eszén. Hogyan sikerült a gyógyíthatatlan elmebeteg férjét keresztül csusztatni az orvosi vizsgálaton.

A társulat orvosa, dr. Stroe, a kihallgatása során elmondta, hogy ő kapott megbízást Paraschivescu volt bíró orvosi vizsgálatára. Kötelességéhez híven fel is kereste a bíró lakását, ahol az asszony fogadta:

— Sajnálom doktor ur — mondta az asszony — de a férjem éppen most ment el hazulról. Tessék talán holnap jönni.

Másnap a társulat orvosa megismételte a látogatását, de most sem találta odahaza a bírót.

— Tudja mit, doktor ur, — szolt a bíró felesége — nem akarom önt még egyszer fárasztani, inkább én viszem el a férjemet ön-höz.

A dokornak természetesen semmi kifogása sem volt e megoldás ellen. Másnap az asszony tényleg megjelent a doktor lakásán, egy erőteljes, piros-pozsgás férfi kíséretében. — A férjem... — mutatta be az asszony kísérlőjét az orvosnak.

Az orvosi vizsgálat természetesen kitűnő eredménnyel végződött. Elkészült az orvosi bizonyítvány, melynek alapján a biztosító társulat minden kifogás nélkül elfogadta a törvényszéki bíró egy millió lejes életbiztosítását.

EZT AZ EMBERT SOHA SEM
LÁTTAM...

A társulat orvosának természetesen sejtelt me sem volt arról, hogy a nála megjelent erőteljes ur, aki magát Paraschivescu bírónak mondja, — a szeniális szélhámosnő cinkostársa és miközben az orvos az állítólagos bíró domboru mellkasát kopogtatja — az igazi Paraschivescut, szinte teljesen elhúlyult állapotban, a lakása egy sötét zugában ürzi ez az előkelő szélhámosnő.

A nyomozással megbízott detektívek jó munkát végeztek. Megszerezték a bíró fényképét, ezt felmutatták az orvosnak, aki a leg-határozottabban kijelentette, hogy a fényképhez hasonló embert soha nem látott, soha meg nem vizsgált és a Paraschivescu-féle egy milliós biztosítással kapcsolatban egy teljesen más külsejű férfi jelent meg előtte.

A nyomozás már ebben a fázisában is any-

megkötötte, a beteg férje helyett egy makk-egészséges embert vizsgáltatott meg az Önök orvosaiat.

Bármennyire is fantasztikusnak látszottak a névtelen levél súlyos vádjai, a biztosító társulat igazgatósága — hiszen egy millió lejről volt szó — azonnal megindította a vizsgálatot. Előkeresték a Paraschivescu biztosítási ügy okiratait és megállapították, hogy

Paraschivescu bíró, a temesvári törvényszék volt elnöke ez év áprilisában egy millió lejre biztosította be magát és huszonöt nappal később, miután a volt törvényszéki bíró váratlanul tüdőgyulladásban meghalt, a biztosító társulat egy millió lejt fizetett ki az özvegynek.

A botrány idején kiptant. Paraschivescu bírónak meg kellett válnia állásától. Nyugdíjba küldték. Azonban a felesége ügyét nem lehetett elsimítani. Az előkelő asszonyt letartóztatták és — három hónapi bűntetését le is töltötte a vacaresti fegyházban.

Az új adatok birtokában friss erővel indult el a nyomozás. Hiszen, ha Paraschivescu asszony néhány évvel ezelőtt ilyen nagyarányú szélhámossgot követett el, könnyen feltételezhető, hogy

a névtelen levél adatait megfelelnek a valóságnak és Paraschivescu asszony tényleg eltette láb alól az öreg bírót, csak hogy az egymillió lejes biztosított összeget megszerezze a maga számára.

A nyomozás további során — a biztosítási társulat emberei — megállapították, hogy a nyugalomba vonult törvényszéki bíró, alig másfél évvel később, hogy elhagyta temesvári állását, súlyos paralízis-be esett és éveken keresztül ápolták a nagyszebeni elmebetegek kórházában. A szebeni kórház anyakönyve szerint a gyógyíthatatlan betegnek deklarált bíró az egymillió lejes biztosítás megkötése előtt két héttel a felesége elszállította a kórházból, azzal, hogy odahaza, a bukaresti lakásán fogja ápolni.

nyira érett volt, hogy Paraschivescu asszonyt le lehetett volna tartóztatni, de most már, az időközben értesített Bogdán vizsgálóbíró egészen új irányt adott a nyomozásnak. Most

már nem csak arról volt szó, hogy egy biztosító társulattól egy millió lejt akartak kicsalni, hanem komoly gyanuok merültek fel arra nézve is, hogy Paraschivescu volt temesvári törvényszéki bíró meggyilkolták, hogy ily módon felvehessék az egy millió lejnyi biztosított összeget.

A beszerzett iratok közül előkerült az a halotti bizonyítvány, amelyet Paraschivescu asszony a férje halálestének bejelentésénél benyújtott. A halotti bizonyítványt Parou orvos állította ki, aki a vizsgálóbírónál történt kihallgatása alkalmával egészen meglepő vallomást tett:

EGY KÜLÖNÖS HALOTTI
BIZONYÍTVÁNY

— Öszintén bealloom — mondta Parou doktor — hogy én Paraschivescu volt törvényszéki bíró sohasem láttam. A gyászba borult özvegy felkeresett engem és sírova panaszkolta, hogy a férje tüdőgyulladásban meghalt. Elmentem a gyászházba, ahol az elhalt bíró már fel volt ravatalozva, a fejénél már meg voltak gyújtva a gyertyák. Nem is mertem feltételezni, hogy valami gyanus halálesetről van szó. És — kiállítottam az özvegy bemon-dása alapján a halotti bizonyítványt.

Az orvos vallomása után a vizsgálóbíró még mindig nem akarta letartóztatni Paraschivescu asszonyt. A nyomozás a legjobb uton haladt előre és a büntügyi szakértők tisztában vannak azzal, hogy egy megfigyelés alatt álló gyanúsított sokkal könnyebben beleesik a csapdába, sokkal könnyebben elárulja magát, mintha a fogház négy fala között őrzik. De úgy látszik, Paraschivescu asszony már megérezte, hogy a hurok kezd végzetesen öszzebb szorulni a nyaka körül. Megbizást adott az ügyvédjének, hogy sürgősen készíttesse el az utlevelét, mivel külföldre akar utazni. És amikor a bukaresti prefektura utlevelkiállító hivatala — a vizsgálóbíró utasítására — egyik napról a másikra halasztotta az utlevél kiállítását, az asszony maga sietett fel a prefekturára — ahonnan aztán már el sem engedték többet.

NEM AKAROM MAGAMMAL
RÁNTANI A
SZERENCSETLENSÉGBE

Paraschivescu asszony első kihallgatása szenzációs eredménnyel végződött, minden köntörfalazás nélkül, a nagystílusú szélhámosok régi, bevált módszere szerint vallani kezdett:

— Hát igen — mondta Paraschivescu asszony dacosan — bealloom, hogy becsaplam a biztosító társulatot. Beteg férjem helyett egy egészséges embert vizsgáltattam meg a biztosító orvossal. De ez minden bűnöm...

— Nézze asszonyom — mondta a vizsgálóbíró — én egyelőre nem rádolom önt súlyosabb dologgal, de tegyen őszinte vallomást, mondja meg, hogy ki volt az a férfi, akit a férje helyett elvitt az orvoshoz...?

— Nem... nem... ezt nem mondhatom el... nem akarom magammal rántani azt az embert a szerencsétlenségbe...

...én egyelőre nem vádolom önt súlyosabb dologgal... — mondta a vizsgálóbíró, pedig az utolsó huszonnégy órában a megfeszített erővel folyó nyomozás olyan adatokat szolgáltatott a vizsgálóbíró kezébe, amelyek

36 millióval tartozik az állam a temesvári nyugdíjasoknak,

akik elhaláloztak, hogy könyöradományokat kérnek a vállalatoktól, hogy megmeneküljenek az éhhaláltól

Temesvár, október 7.

A temesvári nyugdíjasok nyomorúsága elérte a végső határt. A nyugdíjgyesület kimutatása szerint

az állam most már összesen 36 millióval tartozik a temesvári nyugdíjasoknak a három hónap óta elmaradó illetmények fejében.

A nyugdíjasok nagyrésze a szó szoros értelmében éheznek, délben, ebédidő alatt egész tömegben sétálgatnak a napon, mert nincs mit ebédelniük. Napi táplálékuk egy csésze kávé, vagy egy tányér rántott leves.

A nyugdíjasok egyesülete a tarthatatlan állapotok láttára három tagu küldöttséget mentesztett Bukarestbe, hogy az

ott időző Peter Julian tartományi vezér-felügyelő segítségével kihallgatást kérjen Argetoianu pénzügyminisztertől. — Ugyanakkor Grofsoareanu Cornél főpolgármester táviratban eseteli a pénzügyminiszter előtt a temesvári nyugdíjasok rettentő nyomorát és az elmaradt illetmények sügös kiutalását kéri.

A multak tapasztalatai után azonban a nyugdíjasok maguk sem bíznak a bukaresti intervenciók gyors eredményében s azért szerdán tartott értekezletükön elhatározták, hogy

félretéve minden szegycnt, adományokat kérnek a kereskedőktől, vállalatoktól és bankoktól, hogy legalább az éhhaláltól megmentsék azokat, akiknek már befevő falatjuk sincs.

Kormányválságot vont maga után Curtius lemondása

Erőskezü hivatalnok-szakember kerül a belügy élére — A külügyi tárca betöltésének kérdése még eldöntetlen

Berlin, október 7.

Tegnap már röviden jelentettük, hogy Curtius német külügyminiszter benyújtotta lemondását.

A külügyminiszter lemondása általános kormányválságot vont maga után és ha nem is kerül sor az egész Brüning-kabinet visszalépésére. — bizonyos, hogy a kormányt legalább is át fogják alakítani.

Beavatottak szerint nemcsak a külügyminiszteri tárcában következne be változás, hanem a belügyiben is, amelyet nem töltenének be politikussal, hanem egy erőskezü belügyi főhivatalnokra bíznák annak vezetését.

Brüning ma hosszabb tanácskozást folytatott a lemondásban levő Curtiussal, majd együttesen megjelentek Hindenburg elnök előtt.

Annyi már is bizonyosnak látszik, hogy Brüning csak olyanokat kér fel a kormányban való részvételre, akik teljes egészében bírják Hindenburg bizalmát.

Ami a gazdasági helyzetet illeti, Brü-

ning kancellár kijelentette, hogy ez részben összefüggésben van az angol válsággal, amelynek köröonalait azonban még nem lehet tisztán látni. Egyelőre Németország arra szorítkozik, hogy a legégetőbb inségen enyhítsen.

Löbe Temesváron

Temesvár, október 7.

A német birodalmi gyűlés elnöke, Löbe Pál, a bukaresti interparlamentáris konferenciáról való visszterése alkalmából — mint megirtuk —, csütörtökön kiszáll Temesváron, ahol a szociáldemokrata párt helyi tagozata fényes fogadó ünnepséggel készűl megütszteni a német szociáldemokrata párt elnökét.

Löbe Pál egyébként csütörtökön este a temesvári színházban előadást is tart „Világválság és a szociáizmus” címen.

Telefon 145 Redoute Mozgó BRASSO

Ma, szerdán, 1931 év hatámas slágers Zilahy Lajos „TABORNOK” című színművének filmváltozata a

„Tábornok”

A legnagyobb sikerű film, ami eddig Erdély és Bánát területén lepergett. A film cselekménye az orosz fronton játszódik le. Főszereplője a „Tábornok” GON IAD VEIDT, partnere OLGA TSC IECHOVA.

Előzőleg: Hetiíradó és Micky-Maus.

Szintiszta magyar vagyok!

— mondja büszkén Mosoiu Traian tábornok

A liberális párt elkeseredett harcot kezd eddigi szövetségese, a Jorga-kormány ellen — Külföldi kölcsönt, adócsökkentést, köz munkákat, a munkanélküliség enyhítését ígér — Mosoiu trappáns nyilatkozata

A Korona és a liberális párt viszonya

Bukarest, október 7.

— **En szintiszta magyar vagyok!**

A hangnem, mellyel ez a mondat kiejtődik, alföldien öblös és zamatos. Az a kövér ur, aki a lényéből zuhatagszerűen áradó derűvel odatessékel az asztal mellé, tipusa a vidéki magyar gavallérnak. Fel sem tételezném róla, hogy egyéb nációbéli lehet, ha pillanatnyilag szünet után hozzá nem tenné:

— Sajnál, sok elfelejtette szép magyar nyelvet...

Három évvel ezelőtt, amikor legutóbb találkoztam vele, szintén tudott egy tökéletesen hangsúlyozott, öblös és zamatos magyar mondatot. Ez így szólt:

— **Éljen Kossuth apánk!**

Akkoriban is szünetet tartott a felkiáltás után, majd így folytatta:

— **Sajnál, meghalta Kossuth Lajos... de én leszek Bihorban új Kossuth Lajos!**

Mint bizonyára gondolni méltóztatik, ez a választások idején történt. Mosoiu generális a liberális párt erdélyi fővezére volt s eme tisztségével kapcsolatban folyamodott Kossuth halhatatlannak látszó népszerűségéhez.

Kiváló hajlandósága van ahhoz, hogy nemzetiségét politikai ügyeskedéssel úgy cserélgesse, mint magunkfajta szegény ember az inget. Éppen az imént olvastam róla, hogy egyszer — szintén korteshadjárat idején — így írta alá a nevét:

— **Mosoly Tivadar tábornok.**

Ámbár köztudomásúlag General Traian Mosoiu-nak hívják.

Máskor meg egy francia ur felszólította telefonon s megkérdezte, ki beszél?

— **Muszoál!** — felelte az új Kossuth Lajos, ezúttal, mint vérbeli francia.

Mily irigyléreméltó ember ez!

Ha látnák, mennyi benne a megelégedettség, a boldogság, az optimista világszemlélet és az önbizalom. Harsogva derül és derülve harsog. Arcának minden izma, testének minden dudora, egész figurája csupa kacagás. — Úgy robban belőle a szó, mint egy Lautsprecherből.

Azon ritka egyéniségek közé tartozik, akik év közben megelégednek a világról s a világnak száz bajáról.

Nem testtel eszik, hanem lélekkel. Ilyen erőművészeket vázolt egykoros naiv regényeiben marquis Sade s utóbban kortörténeti tanulmányaiban Dühring.

Kedvenc eledele a töltött káposzta. — Azt mondják, reggel a tejeskávéhoz kifli helyett töltöttkáposztát eszik. Délután az uzsonnája egy kanálka befőtt és egy töltöttkáposzta. Este orvosi tilalomra koplalni kénytelen. Tehát csak teát iszik, töltöttkáposztával.

Ugy eszik, hogy két kezét az asztalra fektetve, felsőtesttel előredül s oly mélyen hajol rá a táányra, hogy egészen eltakarja a falnivalót.

★

Őn persze azt hiszi, hogy most kigunyoltam a tábornokot.

A csudát! Hát mi rosszat mondtam róla? Csak azt, hogy enni tud, inni tud, nevetni tud és aludni tud. Szóval mindazt tudja, amit mi nem tudunk. Nincs pénzünk hozzá.

Ha valakiről megírjuk, hogy rendesen és nyugalmasan él, akkor Őn ezt már rosszmájú karrikatörőnek tekint.

Pedig erről szó sem lehet. Egy generális, aki az országos politika e döntő jelentőségűnek látszó napjaiban oly végtelen szolgálatkészséggel fogad bennünket, mint ahogyan azt Mosoiu tábornok cselekszi, nem olcsó szatírá, hanem kellő tiszteletet érdemel. Sziveskedjenek tehát a fenti bevezetést úgy tekinteni, mint az egyéniségnek néhány talán

szarkasztikusnak tetsző vonás segélyével a szükséges plein air-be való helyezését. Csúpan azért, hogy jobban méltóztassanak látni. Mint a festő is cselekszi: megfog egy homá-

Mosoiu

Külföldi kölcsön, adócsökkentés és egyéb madárlátta csemegék

A generális mindenekelőtt futó képet rajzol az általános politikai helyzetről. A legjellemzőbb szerinte az, hogy a kormány teljesen tájékozatlan s nincs benne kezdeményező erő. A kabinet gyöngének bizonyult e drámai időkben, hiszen képtelen megoldani a pénzügyi és gazdasági krízist...

— S Önök meg bírnák oldani?

Igen. A liberális párt mindazon kérdésekkel kapcsolatosan, melyek ma Romániát sorvasztják, megfelelő megoldásokkal rendelkezik. **Először is a földtartozásokat hosszulejáratu és kiskamatu kölcsönökre konvertálja majd.**

Az eszközöket ehhez a külföldi tőke segítségével szerzi meg.

Hangsúlyozom, hogy a külföldnek feltétlen bizalma van a liberális párt vezetőségében s már

határozott biztosítékokat kaptunk arra nézve, hogy a kölcsönt rendelkezésünkre bocsátják.

Pártunk nem hive az agrár-tartozások csökkentésének, ellenben lehetőséget akar teremteni az adósságok letörlesztésére.

Az új kormányzati programjának szívéből ezután az **adócsökkentés** madárlátta cipője kerül elő:

A pénzügyi és gazdasági helyzet könnyítése céljából a liberális párt **csökkenteni fogja az adókat**, melyek még azokat is agyonnyomják, akik egyáltalában nem tudnak fizetni. — Az adók csökkenteni fogunk, de egybea realitás is lesznek: a méltányos teherviselés lehetővé te-

A liberális párt és a Korona viszonya

— Nincs más megoldás, tábornok ur? De hiszen Önök támogatják a mai kormányt s együtt dolgoznak vele a parlamentben...

A liberális pártnak kartelle volt a jelenlegi kormánnyal. Egy afféle fegyverszünet, a melyet azért engedélyeztünk, hogy Jorgák megtehessék e súlyos időkben a szükséges intézkedéseket a krízis leküzdésére. De mivel tehetetlenségük bizonyult és az ország helyzete csak súlyosbodott alattuk,

a liberális párt megoonja tőlük a fegyverbarátságot s ezennel éles és hajthatatlan küzdelmet indít e kormányzat eltávolítására.

A nemzeti parasztpárt is ugyanilyen éles harcot folytat...

Mosoiu végtelen fölénnyel legyint egyet:

— Bah!... Maniuk is örülnének már, ha bennünket látnának az élen. Hiszen mindenki meg van arról győződve, hogy a mérleget csak mi billenthetjük helyre. A többi pártok még

lyos tárgyat, kiviszi a természet ölébe, az égbolt és a nap világosságának megnyugtató harmónijába, nem rosszakaratúan, hanem egyszerű ösztönösséggel, hogy a téma úgy bontakozzék ki mindenki előtt, ahogyan ő látja.

★

A helyzet e pillanában kétségtelenül döntőnek tetszik.

Ugyanis a liberális párt végrehajtó bizottsága tegnap délelőtti ülést tartott s ezen elhatározta, hogy megoonja támogatását a Jorga — Argetoianu kormánytól. Tudvalevő, hogy a kabinet eddig ebből a támogatásból élt. Mert a liberálisok és a többi ellenzéki pártok együttesen a kamarában többséget alkotnak. Ha ez a többség összeáll, akkor leszavazza a másik többséget. **Vagyis a kormány — hiszen alkotmányos országban élünk, — megbukott.**

A liberálisok egyelőre titkolják azt az elhatározásukat, hogy éles ellenzékbe mennek. De a kulisszák mögül már kiszivárogtak a hírek.

Az egyetlen ember, aki régi tapasztalataim szerint hajlandó lesz bőven és vonakodás nélkül beszélni, Mosoiu tábornok. Igen, örömmel áll rendelkezésemre. Az első szava, amint már mondtam is:

— **En szintiszta magyar vagyok!**
Ezután szintiszta románsággal folyik a tárgyalás.

szí majd a behajtást.

— Méltányos teherviselés?... Talán progresszív lesz az adócsökkentés?

Nem! — feleli a generális gyorsan. — **A csökkentést úgy fogjuk megvalósítani, hogy megmentsük egyben a tőkét a szétomlástól.**

A tábornok gyors egymásutánosan pergeti a pontokat. Ha a liberálisok kormányra jönnek, egy a munkanélküliség enyhítése érdekében nagy vasuti és utépítési köz munkákat írnak ki. Ezzel egyben a nyersanyagok értékét is emelni fogják. **A ma erőnyben levő buzákviteli prémium-rendszert megszüntetik.** Ehelyett egy, a magyarországi boletta-szisztémához hasonló jutalmi rendet léptetnek életbe. Ahogyan ezt Dinu Bratianu a nyáron már elmondotta a képviselőházban. S természetesen le fogják szállítani a kiviteli illetéket is.

Mindehhez hozzá kell számítani, hogy Duca, a pártfőnök, néhány nap múlva kiutazik Franciaországba és Angliába, ahol összeköttetésbe lép a vezető politikusokkal és pénzügyberekkel, acélból, hogy egyrészt alaposan ki-tapogassa a terepet, másrészt hiánytalanul legyen tájékozva. Hogy ne érje semmi váratlanul, előkészületlenül, ha majd átveszi a hatalmat.

Mert, tisztelt uram, — poentirozza ki Mosoiu igen hatatosan és sok szónoki vervével, — **ma nincs más megoldás, mint a liberális párt, mely más alkalmakkor, talán nehezebb viszonyok között is, megmentette az országot!**

jobban összekuszálnák a helyzetet. Nincsenek megoldásai sem a válság megszüntetésére, sem az ország presztizsének védelmére.

A többi pártok azt mondják, hogy **Önöknek a Koronával elintézetlen számadásai vannak...**

Nevetséges! A január 8-iki aktust mi teljes lelünkkel vettük tudomásul, minden késedelem nélkül. A felség Bratianu Vintilát audienciára hívta. Semmi differencia sincs az udvar és közöttünk. Ámbár sokan spekulálnak erre... de hamarosan belátják majd, hogy éppen fordítva áll a dolog... Bratianu György álliberális pártjának is csak ez a véletlen ad életjogot. De ha kiderül majd, hogy az udvar és pártunk között a kapcsolat harmónikus, akkor a szakdarak ezer darabra hullanak széjjel...

A végén azt mondja, hogy a liberális párt-nak sosem volt még olya erős kapcsolata Erdé-lyel, mint most. Mennél erősebb Erdély-

ben az autonómista mozgalom, annál élén-kebb a liberális párt akciója.

— Erdély népe nem felejtheti el a liberális kormányzás idejét, amikor egy mázsa buza 1200 lej volt! — mondja mély meggyőző-déssel.

★

Ha a tábornok a liberális párt jövőendő tak-tikáját helyesen szögezte le, akkor a Jorga-kormány sorsa megpecsételtnek tekinthető.

Szerencsére nálunk egy-két pecsét miatt még nem mennek a szomszéd pártba háztűzet nézni.

Igen jellegzetes része Mosoiu nyilatkozatá-nak az ígéretekre vonatkozó része is. Ha minden valósággá válna, akkor hamarosan aranyban fürdenénk. De viszont nem sok fog valósággá válni. Mosoiu egyik életrajzírója jegyzi fel, hogy a tábornok valaha régen, egy másik ellenzéki esemény idején, állandó ígére-tekkel traktált egy román újságíró.

— Ne félj, barátom!... testvérek va-gyunk!... Majd jövőnk még kormányra!

Kormányra is kerültek. S az újságíró je-lentkezett a fizetségért. Nap-nap után beko-pogtatott Mosoiuhoz, aki azonban következe-tesen elutasította. Egyszer aztán az újságíró-ból kitört az ingerültség:

— Hát mi lesz, generális ur? Hiszen test-vérek vagyunk! A testvéreknek pedig köte-lességük egymást segíteni...

Mosoiu egy pillanattal döbbenet hallgatott. Azután háttal fordított s félvállról visszafe-lt:

— Igaz... igaz... testvérem vagy... De viszont nem vagy testvére az államnak... én pedig, mint miniszter, az állam vagyok!

Most is így lehet.

Egyelőre testvérei vagyunk neki.

De azután állam lesz belőle.

m. i.

Felére csökkentek a vámbevételek

Bukarest, október 7.

A pénzügyminisztérium jelentése sze-rint az állami bevételek nagyobbfoku csökkenése állapítható meg. Az augusz-tus havi állami bevétel 2 milliárd 526 millió volt, vagyis 474 millióval kevesebb, mint az előző hónapban. Ugyancsak ke-vesebb volt az állami bevétel a mono-pol jövedelmekből is. Itt a bevétel au-gusztusban 736 millió volt, az előző havi 811 millióval szemben.

Az ország fogyasztókéességének nagy leromlásáról tanuszkodnak azok az ada-tok, amelyek a vám és kereskedelemmel kapcsolatos kincstári bevételekről szá-molnak be. Mig a vámbevétel tavaly au-gusztusban 343 millió volt, ennek az év-nek augusztusában a vámjövdelem nem haladta meg a 180 milliót. Ugyanilyen arányban csökkentek a többi különböző kereskedelmi bevételek is.

A cégbejegyzés utolsó terminusa: október 10.

Bukarest, október 7.

Annak ellenére, hogy október 10-én lejár az a terminus, amelyet az új cég-bejegyzési törvény állapított meg, vé-gző határidőként arra, hogy a kereske-delmi kamaráknál a vállalatok, keres-kedők és iparosok bejegyeztessék cégü-ket, még mindig nem sokan tettek eleget ezirányú kötelezettségüknek. Amint mértékadó helyről értesülünk, a bejegy-zési határidőt nem fogják meghosszabbí-tani, viszont a törvény szankciókat álla-pít meg azokkal szemben, akik cégüket nem jegyeztették be a kamaráknál.

A Bécsi Operett-társulat brassói vendégjátéka

A bécsi Joh. Strauss-Theater együttese

a REDOUTE-ban

Okt. 12: Victoria und ihr Husar (Abraham)

Okt. 13: Land des Lächelns (Lehár)

Okt. 14: Meine Schwester und ich (Benatzky)

Okt. 15: Drei Musketiere (Benatzky)

Kezdetek este 9 órakor.

Jegyek a Zeitschriftenzentraleban.

Turnévezetés: Ongyerth G.

Ne borotvapengét

kérjen hanem követelje a

zérképviselő: C. Duisberg
București I. Str. Carol Nr. 3

Hírek

Mihály trónörökös megoperálták. Bukarestből jelentik: Mihály trónörökösön, tegnap operációt hajtottak végre a Foisor-kastélyban. A trónörökösnek a manduláit távolították el, amely miatt az utóbbi időben többször beteg volt. Az operációt dr. Hofer Gusztáv bécsi egyetemi tanár végezte, akinek dr. Angeleanu, kisasszony és Gotu udvari orvos asszisztáltak. A műtét jól sikerült. Károly király fia betegágyánál tartózkodik.

Felfüggesztették a temesvári Sörgyár elleni 8 millió bírságolás végrehajtását. Tudósítónk jelenti: Az aradi feketeszesz-botránnyal kapcsolatban, a mint erről hírt adtunk, a vizsgálat kiterjedt a temesvári Sörgyárra is, amelyre a cukor szabálytalan termelése és forgalombahozása miatt 8 millió bírságot róttak ki. A cég panasszal élt a pénzügyminisztériumban a vizsgálat megállapításai és a bírságolás miatt s ennek a panasznak volt is eredménye, amennyiben a minisztérium a végrehajtást felfüggesztette és új vizsgálat beindítását rendelte el.

Csunya utcai botrány Kolozsváron. Kolozsvárról jelentik: Kinos incidens játszódott le tegnap az esti órákban Kolozsvár főterén. Kovács Irén elsőéves bölcsészeti hallgató, apjával sétált, amikor hirtelen két egyetemi hallgató jelent meg előttük s lerántotta a lány fejéről a diáksapkát, azzal a megjegyzéssel, hogy a rendőrségen átvetheti, ha úgy tetszik. A lány, apja kíséretében el is ment a belvárosi rendőrségre, ahol kiderült, hogy Pópa Emil, az egyik diák, a Petru-Maior egyesület megbízásából ellenőrizte, vajjon kellő jogcímmel viseli-e mindenki az említett ruházati cikket? A dákány visszakapta a sapkát, de egyúttal az egyetem rektori hivatalánál bepanaszolta az igazgató diákokat. Erre a tanévre talán jó volna a lovagiaságot is beiktatni az egyetemi tantárgyak közé.

Kettős rablógylósság egy székelvöldi községben. Kézdivásárhelyről jelentik: Vasárnapra virradó éjjel bestiális kettős rablógylósságot hajtott végre ismeretlen tettes a háromszékmegyei Torja községben. Az áldozatok: Szatmári István 60 éves földbirtokos és felesége. A fejszével elkövetett merénylet után a gyilkos vitte a holttesteket a lakáshoz közeli mezőre, ahol hétfő reggel egy juhásztor akadrt rájuk s azonnal jelentette az esetet a rendőrségen.

A kolozsvári Közgazdasági Bank bűnügyi főtárgyalása. Kolozsvárról jelentik: A Közgazdasági Bank család bukással vádolt igazgatóinak kihallgatása során Hirsch Gyula elmondta, hogy a törvényszéki szakértő jóval alacsonyabbra értékelte a bank vagyonát, mint amilyen az a valóságban volt. Ugyanezzel védekezik dr. Semlyén Hugó is, aki szerint a szakértői mérleg 1929-ben készült, amikor már alacsonyabb értéke volt az ingatlanoknak. De ettől eltekintve — mondja Semlyén — nem szerepel a szakértői mérlegben a bank kolozsvári ingatlana és szilágy megyei birtoka sem. Holnap kerül sor Klein Miksa, Blatt Dávid és Molnár Jenő kihallgatására.

ARZÉNNEL ELPUSTTITOTT ALLAT-ALLOMÁNY. Budapestről jelentik: Droppa Kálmán szilashalási földbirtokosnak ötvennégy szarvasmarhája és tizenhat lova betegedett meg gyanús körülmények között s javarészüket meg is döglött. A megejtett vizsgálat az elhullott állatokon arzénmérgezés tüneteit mutatta ki. A nyomozás megindult.

GYUJTÓGATÁS BOSSZUBÓL. Tegnap este félhétkor a brassói Bolgárszegben ki-gyulladt Pop György gazda udvarán felhalmozott szalmakazalok egyike. A tüzetők néhány percen belül már a lángokban álló udvaron voltak. Három órai munka után sikerült a tüzet lokalizálni, amely már a takarmány és szalmakazalokkal teli bolgárszegi udvarokat és csűröket fenyegette. — A kár mintegy huszezer lej. Erős a gyanu, hogy a tüzet a gazda ellenségei okozták bosszúból.

KÖZIGAZGATÁSI CSODABOGÁR — CSIKMEGYÉBŐL. Csikszere dai tudósítónk jelenti: Csikcsicsó község lakosai a nyár folyamán, afölötti elkeseredésükben, hogy a községbe vezető utak a járhatatlanságig elrom-

Legújabb Lemondott a Brüning-kormány

Hindenburg elfogadta a lemondást és újra Brüninget bizta meg a kormányalakítással

Pármentes-kabinet előtérben

Berlin, október hó 7.

Curtius külügyminiszter lemondása — mint ahogy előrelátható volt — nem maradt elszigetelt. Ma délelőtt a Brüning-kormány minisztertanácsot tartott és ezen elhatározta az összkabinet lemondását. Brüning megköszönte a minisztereknek eddigi működésüket, majd Hindenburg köztársasági elnökhöz sietett, akivel közölte a lemondás tényét. Hindenburg az összkabinet lemondását elfogadta és ugyanekkor Brüninget bizta meg az új kormány megalakításával.

A Brüning-kormány lemondása mögött állítólag nincsenek súlyosabb okok, mindössze arról van szó, hogy Brüning át akarja alakítani kormányát és lehetőleg olyan emberekből akarja összeállítani az új kabinetet, akik nem függnek annyira a pártoktól. Lehet, hogy Curtius is újra belép a kormányba, de többé nem mint külügyminiszter, hanem mint gazdasági miniszter. A külügyi tárcát valószínűleg maga Brüning tartja meg.

A kormánytalakítással kapcsolatban arról beszélnek, hogy a szociáldemokraták többé nem támogatják Brüninget, hanem ellenzékebe mennek át, a jobboldaliak viszont kísérletet fogak tenni az egész Brüning-rezsim eltakarítására.

lottak, hozzáfogtak, hogy az utat kijavítsák. A hatóságok azonban rájuk parancsoltak, hogy a megkezdett utjavítást azonnal hagyják abba, mert az utak fenntartása a Casa Drumulilor hatáskörébe tartozik s az ő rendelete nélkül senki sem javíthat utakat. A jószándéku csikcsicsói székelyeket meg is akarták büntetni azért, amiért szívkön viselték az utak jókarban tartását. — Ez a nyáron történt. Azóta az utak tovább romlottak. Most azonban a szolgabíróság rendeletére minden faluban kidobolták, hogy az országutakat közmunkával hozzák járhatóbb állapotba. Azt pedig, aki nem vesz részt a hatóságilag elrendelt kalákában, 1000 lej pénzbírsággal sújtják. A közigazgatási bürokrácia Csikban valóban kifogástalan, amit azonban a lakosság végre az országutakról is szeretne elmondani!

ELTÖRTÉK EGY CSOMÓ ARU KIVITELI ILLETÉKÉT. Bukaresti tudósítónk jelenti: Károly király a pénzügyminisztérium előterjesztésére aláírta azt a dekrétumot, amely megszünteti a lucerna, löheremag, széna, szárnyas, karbid, enyv, maláta, faszén, kőszén, lignit, cement, gyümölcszék, méz, stearin és paraffingyertya, sajtfelek, kefeárúk, ecetek, szappanok, stb. kiviteli illetékét. A rendelet október 8-án lép életbe.

A BUDAPESTEN ELŐ ARADIAK OKTÓBER 6-IKI GYASZUNNEPELYE. Budapestről jelentik: A Budapesti elő Aradiak Szövetsége megható ünnepség keretében ünnepelte meg október 6-ikát, a vértanúk napját. Az ünnepség a Tudományos Akadémiában zajlott le, ahol báró Urbán Péter, a legutolsó aradi magyar főispán fia, eródi Harach Béla egyetemi tanár és Lukács György volt közoktatásügyi miniszter tartottak emlékebeszédet. Szabó Irén, a Nemzeti Színház tagja, Petőfi-verseket szavalt. A közönség ezután a Szabadság-térre vonult, ahol megkoszorúzták a Délvidék szimbólikus szobrát.

BIZTOSÍTÁSI SZÉDELGÉSSEL VADOLJAK AZ ÖNGYILKOS MISKOLCI RENDŐRFELÜGYELŐT. Budapestről jelentik: Seid Dezső miskolci rendőrtiszt — mint ismeretes, — a múlt héten a Duna partján főlötötte magát s utána a folyóba zuhant. Az életuntnak állítólag kisebb kártyavesztése volt. A rendőrség, tekintve, hogy az öngyilkos hulláját még nem vetette ki a Duna, úgy véli, hogy Seid csak megjátszotta az öngyilkosságot, hogy ily módon segítsen családján és valószínűleg az állományával biztositási csalást akar elkövetni.

A SZATMÁRI INTERIMAR KILENGÉSEI. Szatmárról jelenti tudósítónk: Flora Juon, képviselő, a szatmári mintaiskola tanára, annak idején ingyen lakásért folyamodott a nemzetipárti tanácshoz, de kérését elutasították. A Jorga-rezsim újra tárgyalta az ügyet s százötven ezer lejt szavazott meg lakbér címén a képviselőnek, amit a kolozsvári felülvizsgáló bizottság megsemmisített, azzal az indoklással, hogy a mintaiskola a tanítóképző függeléké, helyezze el hát a tanítóképző saját otthonában a képviselőt. — Boca Miklós dr. ügyvédet az interimar bizottság városi tanácsossá nevezte ki. A kolozsvári felülvizsgáló bizottság ezt a kinevezést is megsemmisítette, mert szerinte ezt az állást csak közigazgatási ember töltheti be. A határozat értelmében Boca köteles összes eddig felvett fizetéseit visszatéríteni.

A BRADI ADÓELLENŐR IETTLEG INZULTALJA AZ ADÓALANYOKAT. Déváról jelentik: Stelen Fráncu adóellenőr értesült, hogy Pacher Antal állítólag megfenyegette a nála végrehajtani akaró ágenszt. Erre nemes felbuzdulásában elrohant a piacra, ahol Pacher Antalt alaposan agyba-főbe verte. Pachernek az inzultus következtében fogai törtek ki és bántalmazásáról orvosi látéletet véteztet, egyben Stelen Fráncu ellen megtette a bűnvádi feljelentést.

HAZASSÁG. Brüller Ruzsa, Wien és Benedek Miksa, Brassó, folyó hó 6-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Időjárásjelentés. Budapestről jelentik: A Meteorológiai Intézet jelentése szerint délnyugati légáramlással igen enyhe idő várható.

Bethlen István tanácsokat ad a Károlyi-kormányoknak. Budapestről jelentik: Bethlen István ma délelőtt, inkei birtokáról a fővárosba érkezett és megjelent a miniszterelnökségen és hosszasan tanácskozott gróf Károlyi Gyula miniszterelnökkel és Darányi államtitkárral. Bethlen ezután Teleszky Jánost, Popovics bankkormányzókat és Jakab Oskárt kereste fel, akikkel az export- és a devizaellátás ügyében értekezett.

Halálba menekült a munkanélkülség elől. Tudósítónk jelenti: Stützer Erzsébet 34 éves temesvári magánhivatalnoknak a cég, amelynél alkalmazásban volt, felmondott, mert az általános rossz gazdasági viszonyok miatt apasztania kellett a tisztviselői létszámot. Stützer Erzsébetet a felmondás annyira elkeserítette, és a munkanélkülség réme annyira megijesztette, hogy szerdán felakasztotta magát.

Október 15-én életbelép a magyar kartell törvény. Budapestről jelentik: A minisztertanács keddi ülésén elhatározta, hogy október 15-én életbelépteti a kartell törvényt. A rendelet a hivatalos lapban a közeljövőben megjelenik.

Gyomor, bél- és anyagcserebetegségeknek a természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti, hogy a táplálék anyagok a vérbe kerüljenek. Orvosi szakvélemények hangsúlyozzák, hogy a Ferenc József viz különösen ülő életmódnál igen hasznos gyomor- és bélszabályozó szer. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Kövekkel dobálták meg a bukaresti —kolozsvári Rapidot. Kolozsvárról jelentik: A Bukarestből Kolozsvár felé haladó Rapid-vonatot Erzsébetváros közelében kövekkel dobálták meg, amelyek a lokomotívot megsértették. A vonat azonnal megállt és a vasutasok fényszórókkal igyekeztek a tetteseket felkutatni, ezek azonban idejekorán elmenekültek. A Rapid ezután folytatta útját Medgyes felé, ahol a fűtőt — aki megsérült — leszállították és kórházba vitték. A vizsgálat folyik.

Külföldi humor

AZ OKOS FEGYENC

Bíró: Aki tetszését meri nyilvánítani, azt azonnal hazaküldöm.

Vádolt fegyenc: Éljen, éljen, éljen!

A VALOGATÓS DIÁK

Egy gazda elmegy az iskolába, hogy a fia előmeneteléről érdeklődjék.

— Jó fiu, — mondja a tanár, — de a görögöt nem szereti.

— Ej, ej, — feleli a kisgazda, — otthon meg a sárgadinnyét nem ette.

AKKOR NEM LÁTTA

— Én csak rövidlátó emberhez adom feleségül a leányomat.

— Nem értem ezt a kikötést.

— Bizonyosan nem látta még a leányomat.

MEGALLAPÍTÁS

— Az első férjem okosabb volt, mint te.

— Hogyan vett akkor ő is feleségül téged?

Tőzsde

1931. október 7.

Zürich (nyitás): Berlin 116, Amsterdam 206 és egyenved, Newyork 510, London 19.90, Páris 20.07, Milánó 26.10, Prága 15.10, Budapest 90.02 és fél, Belgrád 900, Bukarest 305, Varsó 57, Bécs —,

Az Ön élete sorsát fejti meg pár sor írásból:

PYTHIA

pszihografiológus

BRASSÓ, KÖRHAZ-UTCA 49.

11-1-ig és 4-7-ig.

A vasárnapi budapesti osztrák—magyar mérkőzésről. — Hiden, az osztrák kapus bravúrosan véd

Üzletünket

október 15-én költöztetjük át!

A különböző szükségleti cikkek árait mélyen leszállítottuk. Látogasson meg!

Lang, Rosenthal és Palmhert

üveg- és porcellánkereskedés Brassó.

Közgazdaság

Az adóprés alatt vergődő ipar

Csak a közterhek leszállítására teheti olcsóbbá az ipari cikkeket

A Gyáriparosok Szövetségének vezetőségi ülése és memoranduma a pénzügyi kormányzathoz

Bukarest, október 7.

A Gyáriparosok Szövetsége (UGIR) ma este hat órakor újabb összeválasztmányi ülést tartott, amelyen a vezetőség beszámolt az ipari hitelkérdés és a közterhek leszállítására kérdéseiben végzett munkájáról. Amint a B. L. már megírta,

a hitelválság következtében olyan szorult helyzetbe jutott a belföldi gyárilpar, hogy ha a kormány nem segít rajta, úgy komoly fennakadások állhatnak be a már ugyanis erősen leépített üzemeknél.

Azok a külföldi bankok és hitelezők, amelyek eddig rövidebb-hosszabb lejáratú kölcsönöket folyósítottak az egyes gyáraknak, sorra felmondták a hiteleket, a belföldi bankok pedig újabb kölcsönöket nem tudnak folyósítani a gyárilparnak, örülnek, ha a régebbi hitelkereteket fenn tudják tartani számukra. Ehhez még hozzájárul az is, hogy

a Banca Nationala, amely néhány gyárnak közvetlen hitelt nyújtott, ezeket a hiteleket csökkentette, ahelyett, hogy növelte volna a visszleszámitolások összegeit.

A gyárilpar mindenekelőtt a közvetlen Bancanát hiteleknek a felemelését kérte, ezenkívül javaslatot terjesztett a kormány illetékes tagjaihoz, hogy

ipari kötvények kibocsátása által rendezze az ipari hitelkérdést és hozzon be új tőkéket az országba.

A hitelkérdésben az ülésen a vezetőség nem tudott eredményről beszámolni, mert elhatározó lépés sem a Nemzeti Bank, sem pedig a kormány részéről nem történt eddig.

Kétélű megoldás a logyasztók bőrére?

Egy másik fontos kérdése az ülésnek, a közterhek csökkentésének ügye volt. Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium újra napirendre tűzte az ipari cikkek olcsóbbításának akcióját,

az árakkal azonban a gyárilpar csak akkor mehet lejjebb, ha a kormány a közterheket leszállítja.

A kormányának átnyújtandó memorandumban az UGIR hangsúlyozza, hogy a mennyiben az adóssérelmeket nem orvosolják a lehető legsürgősebben, úgy valószínűsít katasztrófába hajlítják a belföldi ipart. A gyáriparosok rámutatnak arra, hogy az ipar legsúlyosabb terhe a forgalmi és fényüzési adó. A kérdés megoldására vonatkozólag azonban meglepő ajánlatot tesz a gyárilpar. Azt javasolja ugyanis, hogy a kormány teljesen mentesítse az ipart a forgalmi és fényüzési adó fizetési kötelezettsége alól még pedig úgy, hogy az állam ne essen el ettől a milliárdokra rugó jövedelemtől hanem osszák azt el arányosan a többi adónemek között. Amennyiben a kormány ezt az álláspontot magáévá tenné, úgy az a fogyasztó és a dolgozó polgárra hárulna át ennek a sok milliós adónemnek az előteremtése, tekintve, hogy erre a rétegre nehezedő hat-féle különböző állami adót emelné.

Arról azonban nem beszél a gyárilparos szövetség, hogy a forgalmi és fényüzési adót a gyáros belekalkulálja az áruba. Amennyiben ezt az adónemet áthárítanák a dolgozóakra, úgy ennek a vágyában az árakat is le kellene szállítani. — Azt senki sem kívánhatja, hogy az adót a termelő iparág előnyére emeljék és a fogyasztó a jelenlegi árak mellett vásárolja meg szükségletét. Tekintve, hogy az ipari termékekről van szó, amelyeknek nagyrésze közszükségleti cikk,

a kormánynak úgy kellene a forgalmi és fényüzési adót eltörölni, hogy sem a fogyasztót, sem a gyárost ne terhelje.

Ez volna az igazságos megoldás. A memorandum megjegyzi, hogy a

mennyiben ez a megoldás nem volna keresztülvihető, akkor a jelenlegi forgalmi és fényüzési adót úgy kell módosítani, hogy megszüntesse az igazságtalanságokat és elviselhetővé tegye az adófizetést a súlyos válsággal küzdő belföldi ipar számára. Ebben a kérdésben a gyáriparosok kérése a legjogosabb.

Mit kíván még a Gyárilpar?

A gyárilpar kéri, hogy a belföldi fogyasztásnak szánt ipari termelésnél a forgalmi és fényüzési adót, kivétel nél-

kül az összes iparvállalatoknál a számla nettó értéke után számítsák. A helyzet ugyanis az, hogy a magáncégek, valamint a betéti és közkereseti társaság formájában működő iparvállalatok jelentős előnyöket élveznek a részvénytársasági formában működő iparvállalatokkal szemben. Nem kérnek emelést, csak egyenlő elbírálást a tényleges teherbíró képesség arányában.

A gyáriparosok ezenkívül a következő pontok azonnali módosítását kérik:

a) A forgalmi és fényüzési adót azután az összeg után állapítsák meg, mely a gyárosnak megmarad az összes költség leszámítása után, mint a fogyaszt-

Az új adótörvény fenyegető réme e'len országos kongresszust tartanak a kiskereskedők és a német kereskedők szövetsége

Az cégbejegyzési illeték ötszörösét fizettetik a kisebbségi kereskedőkkel

Brassó, október 7.

Az ország kereskedői a legsúlyosabb aggodalommal tekintenek az új adótörvény elé, melynek tervezetét külön bizottság tárgyalja most a pénzügyminiszteriumban, s amely a megnyíló parlament munkájának egyik legelső tárgya lesz. A mindenféle adóval és illetékkel megnyomorított kereskedőosztály annál is inkább bizalmatlansággal és félelemmel gondol

e törvényjavaslat megszavazására, mert a törvényhozásban nincs kellően képviselve, s már tudják, mit jelentenek a nélkülük és ellenük hozott intézkedések.

Az érdekelt kereskedőosztály érdekei megóvása végett akciót indított és november 8-án az erdélyi kiskereskedők szövetsége és a német kereskedők szövetsége országos kongresszust fog tartani.

Részvénytársasági alapon szervezkednek az ólomcsőgyárak

A készülő egyezmény szerint a gyárak felváltva lesznek üzemben. Miért nem tud Románia ólmot eladni külföldön

Bukarest, október hó 7.

Romániának olyan gazdag ólomtárházai vannak, hogy Európának igen jelentős részét el tudná látni ezzel a nyersanyaggal. Ezzel szemben az történik, hogy az ólomtárházakat sorra meg kell szüntetnie Romániának, mert az itt termelt ólom nem exportképes. Nem exportképes mégpedig azért, mert nem fizetődik ki a külföldre való leszállítás, minthogy

olyan magasak a vasúti költségek, hogy a romániai ólom nem tud megbirkózni a többi termelő államok versenyével.

Mindezt abból az alkalmából elevenítettük fel, hogy a belföldi ólomcsőgyárak kartelltárgyalásokat folytatnak. A gyárakat a szervezkedésre az a körülmény készíti, hogy bár a nyersanyag belföldön olcsóbb, mint külföldön, nem keresnek a termelésen, mert

a nagy szakmai verseny miatt egy év alatt közel 40 százalékkal csökkentek az ólomcsövek árai.

Ezeknek a szakmai gyáraknak egyidőben már volt kartelljük, de rövid ideig működött, mert a konjunktúra idején, a mikor még magas árakkal lehetett kalkulálni, akadt egy-két gyár, amely az egyezményt nem tartotta be. A kartell felbomlása után élet-halál harc kezdődött a gyárak között, mind lejjebb és lejjebb mentek az árakkal, — amihez a külföldi árak esése is hozzájárult részben — ma pedig már ott tartanak, hogy csak ráfizetéssel tudnak termelni.

Az új egyezménynek mind a nyolc belföldi gyár tagja lesz. Négy gyár van Bukarestben, egy Brailában, egy Galacban, egy Nagybanján, egy pedig Kolozsvárt.

A nyolc gyárnak közös nyersanyagbeszerzési és közös eladási központja lesz,

amely 5 millió lej részvénytőkével alakul meg, amelybe minden gyár termelési kapacitása arányában vesz részt. A gyárak az eladási lehetőségek szerint felváltva lesznek üzemben.

A kartellmegállapodást néhány napon belül Bukarestben írják alá az érdekelték.

tási, ut. községi, stb. adók, szállítás, csomagolás, biztosítás, jutalékok stb.

b) A kormány szüntesse meg a forgalmi és fényüzési adóval egyidejűleg bevezetett „registru specialt” és az adófizetést eszközöljék továbbra is az iparvállalatok rendes üzleti könyvei alapján, de elsősorban a számlakönyvek alapján, amely a tényleges árueladást a legvalószínűbben tükrözi vissza.

c) A forgalmi adó befizetésének terminusát, mint régen, úgy a jövőben is 90 napban állapítsák meg és attól az időponttól számítsák, amikor az árut ténylegesen eladták, nem pedig amikor a gyárban elkészült.

d) Mentessék a 16.5 százalékos és a 1.1 százalékos adó alól azokat a cikkeket, amelyek nem fényüzési vagy luxus áruk hanem ténylegesen közszükségleti cikkek.

A továbbiakban kéri, hogy az exportra kerülő ipari termékeket teljesen mentessék az 1.1 százalékos adó alól, (mint ahogy mentesítették a gabonatermékeket az export prémium bevezetése alkalmával), azon kivételre kerülő árukra, amelyeknél az előállításához szükséges nyersanyagon, vagy félterméken már behajtották a forgalmi, illetőleg fényüzési adót, a már egyszer behajtott összeget pedig térítsék vissza, tekintve, hogy az ilyen áru a vámtarifa sem alapít meg ekkora adónemet.

A memorandumhoz csatolt mellékletben a gyáriparosok rámutatnak arra, hogy a majdnem 26 milliárd lejre rugó évi közterhekből a gyárilpar 18 százalékát nyújtja, tehát a fogyasztó tömegek után a legtöbbet és így joggal kéri a legsúlyosabb adónem, a forgalmi és fényüzési adó könnyítését még az 1932 évi költségvetési tervezet összeállítására előtt

Kis Közgazdasági Hírek

A Nemzeti Bank hozzájárult ahhoz, hogy a bukaresti tőzsde a mai naptól kezdődőleg újra jegyezze a fontsterlinget. A jegyzésen egyetlen kurzus fog csak szerepelni, mégpedig a zürichi jegyzésnek megfelelő paritás, ezen a kurzuson azonban sem a vétel, sem pedig az eladás nem kötelező, vagyis csak informatív célokra szolgál.

★

A hivatalos lap tegnapi száma közli azoknak a cikkeknek a jegyzékét, amelyeket a forgalmi adó középérték-tarifájában módosítottak. Az új középértékek október 5-től, december 31-ig maradnak érvényben.

★

Az osztrák kormány azzal a kéréssel fordult a különböző országok bankjegy kibocsátó intézeteihez, hogy addig, amíg az osztrák shilling árfolyama újra meg nem szilárdul, a birtokukban levő osztrák devizát ne kínálják eladásra a nemzetközi pénzügyi piacokon.

★

Genfi jelentés szerint januárban megkezdte működését a Nemzetközi Jelzálog Hitelintézet, amelynek alaptőkéjét tudvalegőleg Norvégiát, Albániát és Irországot képe az összes államok jegyezték. Célja az intézetnek az, hogy az agrárországokban segítséget nyújtson a termelőknek hosszabb lejáratú jelzálog-hitelek formájában. Az intézet alaptőkéje 24 millió svájci frank és nemzetközi kötvények kibocsátásával fogja a kiherdetéshez szükséges tőkéket megszerezni.

Ritka alkalom tőkebefektetésre!

Eladó előnyös árban,

Kolozsvárt bent a városban, alábbi ingatlanokban:

- modern 5 szobás teljesen alapincézett, souterines félelemlet és uri'ak
 - 8 szobás személyzeti lak
 - 1 szoba konyhás inas lakás
 - 60 drb. nagy jószágra istálló
 - emeletes, fajmajorság részére készült ketrec és egyéb gazdasági építmények
 - az épületekkel összefüggő 12 katasztrális holdterület (ház és villahely)
- Épületek elsőrangúak, 1912-ből építve 116.000 aranykoronába kerültek.
- Villanyvilágítás összépületekben, elsőrangú vízellátás.

Értekezni: Dr. LIGETHY MIKLÓS Cluj. Str. Memorandului 16. Telefon: 873.

A székelykereszturi gazdakiállítás

Székelykeresztur, október 2.
Az udvarhelyszéki gazdasáradalomnak igazi ünnepe volt a székelykereszturi gyümölcs, termény és állatkiállítás. Gazdag volt anyagban, fegyelmzett volt a megrendezésben és ami a fő, látogatott volt a kiállítás.

Az állatkiállításon díjat nyertek: A lovaknál, Aranyérmeket kapott: Dr. Vass Lajos Székelyudvarhely, Kovács Lajos Székelyudvarhely, Ezüstérmeket nyertek: Varga Mózes Székelyszentmihály, Murvai József Ujszékely, Márton György Kiskede, Csoma József Székelykeresztur. Ezenkívül többen nyertek bronzérmeket. — 500 lej, pénzjutalmat kaptak még: Sipos Domokos Nagysólymos, Imreh Sándor Homoródszentpál, Simó Ferenc Bogárfalva, Ezenkívül 300—100 lej nyert még 20 székely gazda. — Bikáknál, Siemethali-bikák tenyésztéséért 500 lej nyertek: Varró Mihály Fiátfalva, Gagyí László, 400 lej nyertek: Kiss János Székelykeresztur, Benedekffy Sándor Rugonfalva, Buzogány Dénes Ujszékely, Gagyí Albert Alsóbaldogfalva, Kovács Miklós Kobátfalva, Gyórfi Dénes Székelykeresztur, Mátéfi Domokos Szentábrahám, Bán Albert Alsóbaldogfalva, Nagy Dénes Székelykeresztur, Kiss Zs. János. Ezenkívül 500—100 lej nyertek még 25-en.

Teheneknél, Aranyérmeket nyertek: A székelykereszturi tanítóképző és Gábor Mózes csekefalvi kisgazda. Ezüstérmeket nyertek: Kozma Zoltán Székelyszentmiklós, Katona Dénes Gagyí, Ugron Zoltán örökösai Fiátfalva, Mezői Károly Petek 500 lej pénzjutalmat kaptak: Buksa János Bögöz, Bán Dénes Alsóbaldogfalva, ezenkívül 500—100 lej jutalmat még 51 kisgazda kapott, Majorságnál. Aranyérmeket nyertek: A Kadácsi Baromfiszerzők.

zet vezetője Lörinczi László, Farkas Gábor Székelyszentkereszt, Gyarmathy Lajos Ujszékely, dr. Demeter Attila Székelykeresztur és Girshik Gyula, Serítésért. Sebesi Károly, Lázár Imre aranyérmeket kapott. — Mezőgazdaságnál aranyérmeket nyertek: Ugron testvérek, Szász Mihály, Sebesi Károly, Szakács Zoltán, Nagy Mihály, Kovács Lajosné, Bárd Dániel Ferenc, Gyarmathy Lajos, Nagy Dénes, Szabados János.

Gyümölcslacsmemetél

Sétány- és díszlá, rózsát, vadoncot, mérsékelt árban

Gazdasági Tanintézet Faiskolája

MEDGYES—MEDIAS

Az őszi ültetés a legsikeresebb.

Árjegyzék ingyen

A legabb divat

SZABÁSZATI TANKÖNYVE

Szakiskolák és magántanulókra.
Írta: K-né MARGITAI MARIS.

Tartalmazza:

a modern francia és angol női ruha

szabás-rajzát, szabását, összeállítását, varrását és kidolgozását. Rövid idő alatt már a 8 ik teljesen átdolgozott kiadás jelent meg. A könyv ára Lei 2-4. Vidékre portó Lei 20

Brassói Lapok Könyvosztálya

B. L. Kocsis Béla

Felelősszerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokba negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej.

Fiókiadóhivatal és szerkesztőség Hunyad- és Alsófehérvármegyék részére: Déva, Str. Ioan Creanga 2. Telefon 17. (Balogh Géza)

MEGBIZOTTAK. Arad: Piața Impăratul Traian 1. (Halmágyi Pál) — Bukarest: Dán Dániel Gerő Sándor és Kohn Jenő. — Dé: Str. S. Barnușu 10. (Oszian Kálmán) — Kolozsvár: Str. Dubălarilor 7. (vált Timár-utca) — Marosvásárhely: Benjámín Arad. Str. Serierie 1 (Sörház-u) — Nagyszeben: Strada Turanului 13. (Szigetváry László) — Nagyszeben: Str. Nic Jiga 32 (Szabó Gyula) — Szilágyosmlyó: (Heller Ernő) — Temesvár: Gyárvaros, Tigris-utca 4. (Halmágyi Pál). — Torda: Str. Regele Ferdinand 25. (Dénes József.)

Központi szervezők, pénzügyi jogossággal: Bartha Géza, Dán Mózes.
HIRDETÉSEK: felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálnak.

DÉCSEY ZOLTÁN:

17

A SIRO VÁROS

Sorbajárták a lakásokat nyomtatványokkal, amelyeken minden polgárnak fel kellett tüntetnie, hogy milyen fegyvernemű készlete van. Akinek féltucatnál több inge van, a felesleget át kell adnia a nemzeti tanácsnak, amely szétosztja a mezítelenek között. Szigorú büntetéssel fenyegették azokat, akik készletüket eltitkolják, vagy helytelen adatokat vallanak be. Ugyancsak összeírták az élelmiszer készleteket, a szén és a fát.

— Ebben a városban megvalósítjuk a szocialista igazságot, s a télen ne legyen éhez, fázó és ruhátlan ember, míg a gazdagok, a hadi nyereszkesedők minden földi jóban dúsálhatnak.

Bognár Miklós a két évtizedes szocialista iskolában szerzett tapasztalati tudásával, erélyével, természetesen, okos észével teljesen kezében tartotta a város ügyeit. Mindenki bámulta az egyszerű asztalosmester képességeit, amelyek most teljes mértékben kibontakoztak és minden gátlástól mentesen érvényesülhettek. A hatalmas mánóra nem kapta el, egyszerű és józan életvitelét a közgyűlési terem pódiumán épen úgy megőrizte, mint a gyalu mellett. Egész nap talpon volt és késő éjszakába nyúlt a munkája. Már fél nyolckor a polgármesteri szobában ült, jelentéseket vett át, megbízásokat adott. Felesége szalvétába burkolva hozta fel a főlöstökömet, kávét, jó darab kenyérrel és ott fogasztotta el reggelijét az aktasomók között és míg egyik kortyot a másik után nyelte, sajtófőnököknek diktálta tollba a nemzeti tanács hivatalos sajtójelentéseit.

Hizelgással vették körül, mindenki kedvében igyekezett járni, de a tömjénezés nem bódította el. A munkakedvet és tehetséget kereste. Amikor a nemzeti tanács egyik ülésén a népjóléti osztály megszervezéséről tárgyaltak és annak előzőképpen polgári oldalról Bognárnét

ajánlották, Bognár Miklós tagadólágráza meg a fejét.

— En ismerem Bognár Miklósné képességeit a legjobban és tudom, hogy nem alkalmas ennek a feladatnak a betöltésére. Ellenben igen alkalmas rá Platner Samuné polgártársnő, akinek a népkonyha terén határozott érdemei vannak és szervezőképességét mindnyájan ismerjük.

A nemzeti tanács csupa kezdeményezés volt és tagadhatatlanul sok erő buzdított benne. A központi kormányzat gyöngesége következtében ez a kezdeményező szerepe még inkább kihangsúlyozódott. Aki a közélet jelenségeit figyelte, érezhette, hogy az állami és társadalmi rend bomlásnak indul, hogy az eddig egészséges szervezet atomokra bomlik és ha csoda nem történik, a teljes összeomlás fel-tartóztatathatatlán.

A szociáldemokraták előretörését és a szociáldemokrata elvek tulsulyba jutását nem nézte mindenki jó szemmel. Bensejében sokakban keltett visszatetszést a dolgok új rendje, de nem volt szervezett erő, amely szembe helyezkedjék vele. A katolikus legényegyesületben azonban nyíltan kitört az elégedetlenség hangja, talán titkos gyűléseket is tartottak, amelyeknek besugójk akadt és ez még inkább megszilárdította Bognár Miklós helyzetét. A nemzeti tanács ülésén kimondták a nagy jelszót, hogy az ellenforradalom bontogatója szárnyait és a forradalom vívmányai veszélyben vannak. Klein Jenő, a magántisztviselők szervezetének vezetője, harsogó szájjal festette a bitó remképét a közgyűlési terem falára s a tanács polgári tagjai megdermedten hallgattak. Az ülésen ellenkezés nélkül ment keresztül az indítvány, hogy Bognár Miklósnak kormánybiztosi megbízást kell szerezni. Még az éjszaka folyamán utra kelt a tanács deputációja a fővárosba és két nap múlva a belügyminisz-

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűből 12 lej. Vasárnap: 750, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyzteri hirdetés esetén 25% engedmény. Állási keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej. 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétele-ladás

Családi ház két szoba konyha és egy szoba konyhás lakással, mellékhelyiségekkel, vízvezetékkel, 180.000 lejért eladó. Brassó, Str. Moldova 33. 15191

Eladó egy 21-es Ganz-hengergszék és egy kétréti radiószita, majdnem újak. Zsigmond malom, Csikmadaras. 15202

9 lakrészből álló napos oldalon levő új ház, 16 százalékot jövedelmez, eladó. Esetleg kisebb családnak leszakítva. Cím 15199 szám alatt a brassói kiadóban.

Gőzgép részére keresünk 39 m hosszú, 90 cm átmérőjű pléhből készült kéményt. „Concordia” mina de Cărbuni s. a. Brassó, Str. Voed Mihai 13. 15197

FÉLSTABIL GŐZGÉPET 50—80 HP. újabb szerkezetűt keresek megvételre. Ingier Fényes Coloman Arad, Bul. Carol 37. 15200

Allást keres

FEMIPARISZAKISKOLAI végzettséggel és több évi technikai gyakorlattal, komoly fiatalember azonnali belépésre állást keres. Vállalja kisebb ipartelevő önálló vezetését, műszaki rajzolás, gépészeti és villamos üzemfenntartási munkákat. Román, magyar nyelvtudással, stabil gépészeti szakvizsgákkal. Megkereséseket „Elektromos kapa”-ján jelgére a brassói kiadókba kérek. 15165

Fajbaromfitelep vezetését vállalja intelligens szakember. Költőgép kezelését és javítását érti. Levelek „Fajbaromfi” jelgére a brassói kiadókba kérek. 15160

Intelligens francia hölgy, ki németül is tanít, állást keres nagyobb gyermekekhez. Hortense Hollandre, Simleul-Silvanei, Piața 10. April. 15196

Allást nyer

Bádogos és szerelő tanoncok fizetéssel felvétetnek. Kertész Henrik Brassó, Szent János-ucca 23. 15141

Egy nagyobb kifizetőleány felvétetik. Victor Puri, üveg- és porcellán üzletében. Brassó, Hirscher-ucca 15. 15193

PENZTÁROST 4500 lej fizetéssel, 20.000 lej kaucióval, azonnali belépésre keresünk. Ajánlatokat „Penzáros 4500” címre kérünk a brassói kiadókba. 15192

KERESEK 1—2 szakképzett, dolgozni jól tudó műhelymunkást és egy kályhaszerelőt. Gustav Wilhelm, Sibiu, Str. Rotarilor No. 5. 15161

Vegyes

Zongorákat ad ju ányos áron akadémiai növendék. Erdéklődni délután 3—5-ig. Engel Margit, Brassó, Str. N. Jorga 2. III. (v. Baiulescu ház). 15184

Lakás

3 szobás modern lakás Brassó, Strada Regele Carol (Kapu-ucca) 34. szám alatt azonnalra kiadó. 15138

2—3 butorozott vagy butorozatlan szoba kiadó. Brassó, Katalin-ucca 24-a. 15162

Modern négy szoba, hall, konyha, előszoba, földszinten október 25-től kiadó Brassóban, Nicolae Jorga sor 4. sz. a. 15194

Kiadó Brassó, Ötvös-ucca 6-a alatt földszinti nagy, világos külön kijáratú modern szoba. Irodának is kiválóan alkalmas. Ugyanitt jó főzőkályha is csad. Erdéklődés 11—12 órákor. 15195

Modern 4 szobás fürdőszobás központi lakás kiadó. Garage is olcsón. Brassó, Katalin-u. 18. sz. 15204

KERESEK butorozatlan kő, lőnbejárati szobát fürdőszobával központban. Ajánlatokat „butorozatlan” jelgére a brassói kiadókba. 15198

Könyvek

Hölgyek! Die Schöne Wionerin, Record, Párisi Divat havonként megjelenő szabás, mintás divatlapok állandóan kaphatók, számonként 40.— lejért, vidékre portóval 45.— lej. A pénzt legcélszerűbb bélyegekben küldeni. Brassói Lapok Könyvosztálya.

HASZNOS TUDNIVALÓK. Ez a sorozat csupa praktikus könyvet foglal magában. Egy-egy kötet ára 20 lej. Konyhakertészet, Gombatermesztés otthon, Kis Természetbúvár, Aquarium-terrarium, Kis ásványhatározó. Növény megfigyelések, Növénykísérletek, Kísérletek egy cserép-növényvel, Állatmegfigyelések, Házi állatsereglet, Méhészkedés, Kis ötvös, Kis vegyész, Vidám bűvészet, Játékszerkesztés, Művirágkészítés, Különböző csipkefajták, Kosárfonás, Egy lámpás rádióvevő, Fotográfusunk, Matematikai kísérletek, Bélyeggyűjtés, Magyar bélyegek katalógusa, Régipénzgyűjtés, Népművészeti gyűjtés, A mikroszkópium csodás világa, Vidéki rendelkezésnél kérjük a pénzt bélyegekben előre beküldeni plusz 10 lej portóköltségre. Brassói Lapok Könyvosztálya.

Páratlan olcsóság, csak 5 lej egy detektív-regény. A 113-as percsmó, Egy nagystilű szélhámós, A kísértet tanya, A mediciek töre, Jajkiáltás a tulvilágról, Egy álarcos bál rejtelmei, A fehér kastély titka, A titokzatos villa, Az apáci Amig az álarc lehull, Egy éjszaka a Berviczky kastélyban, A rádium halál, végzetes aszszony, Az olajlámpás, Nyomok a hóban. 15 kötet 75 lejért. Az összes szám megrendelésénél portómentesen szállítja a Brassói Lapok Könyvosztálya.

teri rendelettel tért vissza, amely a város és a megye élére kormánybiztost állított. Ezzel az ellenforradalmat, amely csak legényegyesületi helyiségekben, kis polgári ivókban, pipafüst és kvaterka közben szövődött, csirájában elfojtották.

A vásártéri jelenet Pistát beteggétette. Végleg megirtóztott a katonaelőtől és új életformára sóvárgott. Elsején még felvette a zsoldját, de a zubbonyt Nessus ingének érezte. Szorította a tüdejét, a gallér pedig fojtogatta. Nem is birta három napnál tovább. Polgári öltönyt vásárolt és azután követte a többiek példáját, leszerelt.

Nagy családi tanácskozást tartottak. Pistának állás után kell nézni. Első útja a polgármesterhez vitte. Hogyne, nagyon szívesen megtenné, ismerte a Pista édesapját, Végh András bácsi nagyon derék, tisztos polgára volt a városnak, pontosan fizette adóját és a közügyek intézésében is résztvett.

— Megtenném, kedves öcsém, szívesen, már csak a Borszéký családra való tekintettel is. De nem áll módomban az intézkedés. Bognár Miklóstól függ minden, keresd fel őt, talán hozzájuttat valamivel.

Bognárt a tanácssteremben találta. Három elvtárral tárgyalt. Az egyik, vas munkás külsejű, erőlesen döngötte az asztalt.

— Már pedig mi nem ezt akarjuk. Bognár elvtárs. Mi nem a magunk demokráciáját akarjuk és minket a nemzetgyűlési választások reményeivel nem lehet falhoz állítani. Nekünk nem parlament kell, hanem szovjé, a munkások, földművesek és a katonák uralma. Ahogy az Oroszországban van.

— Már pedig mi Oroszországot nem csinálunk, Konecsny elvtárs és nem visszük a végleges katasztrófába ezt a megpróbált országot. Ha pedig maga szembeszáll velünk, anarchiát csinál és felborítja a rendet, akkor igazán a falhoz állítom.

— Ki az erősebb, Bognár elvtárs, maga-e, vagy pedig mi, akik itt a proletárok igazi akaratát képviseljük? — A legelső megmozdulásra lövötek.

Nyakunkon az ellenség, az ellenforradalmi erők pedig csak szunnyadnak, de nem semmisültek meg. Vétkes bünt követ el a demokrácia ellen, aki a rendet felborítja. Akár baloldaltól, akár jobboldaltól. Végeztünk.

— És ekkor fordult Pistához.
— Mivel lehetek szolgálatára?
— Állást keresek.
— Állást keres, vagy munkát keres?
— A kettő egy.

— Teljességgel nem egy. Ön jóruhájú és jómodoru fiatalember. Elvégezte a középiskolákat. Lehet, hogy tehetsége is van, nem ismerem önt. De tudom, hogy önök, akik a mult iskolájában jártak, mindnyájan nem munkát, hanem állást keresnek. A legtöbbjének ott volt a nagybácsi, aki az életbe kilépő ifju kezét megfogta és elvezette a fiatalembert az íróasztalhoz. Nagyon jól ismerte az a fiu Horáciust, de sejtelve nem volt az életéről és ha jó összeköttetései voltak, akkor előrehaladt a samárletrán, különben pedig lemaradt. Ez a világ megváltozott. Munkát kell keresni és nem állást. Ha nincs üres íróasztal, a mint hogy nincs, akkor el kell menni a gyárba, s ha ott sincs munka, akkor kézbe kell venni a seprőt és utcát kell söpörni....

— Nem kioktatásért jöttem önhöz, hanem azért, mert dolgozni akarok. Az önértékes hang megtetszett Bognárnak.

SENZÁCIÓ!

MIKES IMRE
Erdély Utja
Nagymagyarországtól—Nagyromániáig
2 Kötet
fülve 160.
egész vázonban 200.—
Kapható minden könyvkereskedésben.
Megrendelhető a
Brassói Lapok Könyvosztályában